Çarşamba
28
MAYIS
1941

TAN EVİ
İSTANBUL, Ankara Caddesi 102
TELGRAF: TAN, ISTANBUL
TELEFON: 24310, 24318, 24319
ALTINCI YIL — No. 2074
5 KURUŞ

TAN

GÜNLÜK SİYASİ HALK GAZETESİ

TUZLA İÇMELERİ
1 Haziran Pazar Günü
Açılıyor.

Almanya Osmanlı İmparatorluğu Oluyor

Alman Milleti, vaktiyle Osmanlı İmparatorluğuna sahip bulunan Türkler gibi, kurmakta olduğu büyük imparatorluğun şerefine, omuzlarında silâh, cepheden cepheye koşarak harbetmekte, ölmekte ve ıstırap çekmektedir. Cephe arkası işleri, esirlere, reayaya ve diğer azlıklara kalmıştır. Bu hal, harpten sonra Almanyanın en büyük felâketini hazırlıyan âmil olacaktır.

M. Zekeriya SERTEL

Bir ay kadar evvel, Alman hükûmetinin daveti üzerine Isviçre gazetecilerinden bir grup Almanya dahilinde bir tetkik seyahati yaptılar ve memleketlerine dönüşte müşahedeleri ni yazdılar.

Bu neşriyat, bize muharrirlerin bütün gördüklerini tamamen anlatmasa bile, harp içinde bulunan Almanyanın kısmen olsun iç yüzünü göstermek itibariyle dikkate şayandır.

Hitler harbi bir senede bitireceğini umuyor, ve Alman milletinin harpten ıstırap duymaksızın çıkacağını vaadediyordu. Filvâki Göring Alman iktısadiyatını üç senelik bir harbe göre organize etmiş ve daha harpten evvel gıda maddeleriyle eşyanın tevzi ve istihlâkini tanzim etmişti. Fakat harp uzadıkça Alman milleti bunun sıkıntısını her gün artan bir şiddetle duymıya başladı. Gıdası günden güne azaldı. Şehirler, trenler, fabrikalar geceleri karanlığa boğuldu. Ingiliz tayyareleri Berline kadar uçarak onlara harbin felâketlerini getirdi. Ve Alman milleti harbin ıstıraplarından uzak kalamadı. Harbin uzamakta olması da Alman milletinin mâneviyatını sarsmıya başlamıştır. Askerî zaferler bile onun yüzünü güldürmiye kâfi gelmemektedir.

Maamafih harbe girmiş bir milletin her türlü sıkıntıları göze alması ve her türlü ıstıraplara tahammül etmesi tabiîdir. Almanyada müşahede edilen maddî ve mânevî sıkıntı Alman milletinin harp heyecanını, zafer aşkını, ve dünyaya hâkim olmak hırsını söndürmiye kâfi değildir.

* *

İsviçreli gazeteciler Almanyada gördüklerini anlatırken diyorlar ki:

"Her tarafta, her sınıftan ve her yaşta asker görülür. Bazı şehirlerde sivil halk kadar asker vardır. Viyanada bize dediler ki, üniformasız gördüğünüz kimseler ya sıhhiye işlerinde çalışanlar, ya tatil yapanlardır ve yahut memurdur. Hattâ kadınlar bile askerî kıyafete girmişlerdir. Denebilir ki, bütün millet silâh altındadır.,,

Isviçreli gazetecilerin dikkatlerini çeken ikinci nokta tayyare bolluğudur. Her tarafta yeşile boyanmış büyük hangarlar için de tayyareler, büyük meydanlarda tayyareler, havalarda tayyareler. Sanki bütün millet tayyarecidir ve sanki Alman milleti uçmak için yaratılmıştır.

Bu müşahede akla şöyle bir sual getiriyor: Bütün Alman milleti silâh altında ise, her silâhlı neferin arkasında bulunması lâzımgelen on dört işçi nerededir? Büyük Alman sanayii bu muazzam harp makinesinin muhtaç olduğu malzemeyi yetiştirmek için işçiyi nereden bulmaktadır?.

Isviçreli gazeteciler bu suale de şu cevabı veriyorlar:

"Cephe arkası işlerini esirler yapıyorlar. Almanyanın her tarafında milli üniformalariyle bu esirlere rasgelirsiniz. Bunların kampları ormanlar içine gizlenmiştir. Fakat hayatları ya fabrikalarda veya tarlalarda geçer. En çok göze çarpanlar Fransız esirleridir. Bunlar her tarafta yeni yollar, köprüler yapıyorlar. Münihte bir kanal açıyorlardı. Meklemburg'ta ziraat makineleriyle tarlalarda çalıştıklarını gördük. Ağır sanayide ve madenlerde Polonyalılar çalışıyorlar. Esir kafilelerinin başında süngülü birer Alman neferi bulunur. Bütün bu esirler Mısır köleleri gibi çalıştırılırlar. Kendilerine yiyecek ve ufak bir yevmiye verilir. Fa -

(Devamı: Sa. 4, Sü. 5 te)

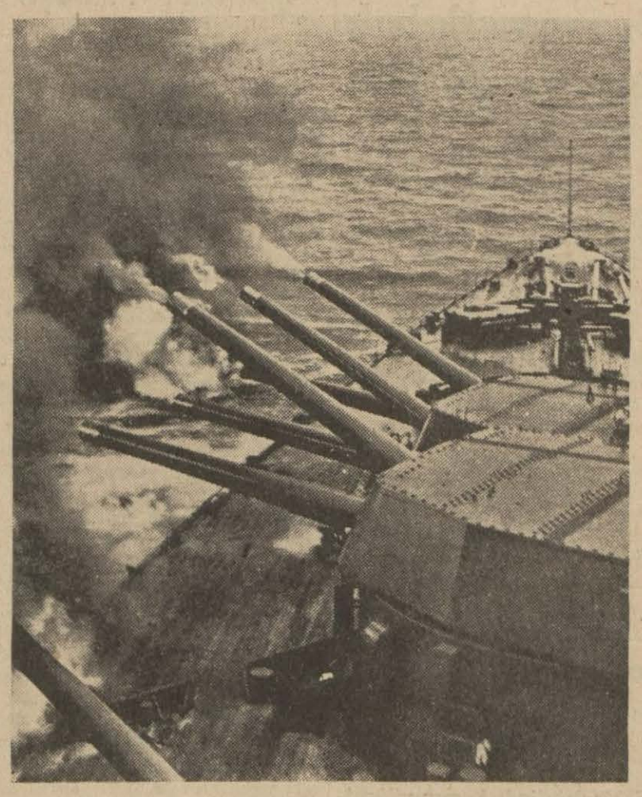

İngiliz filosuna mensup bir zırhlı, borda ateşi açtığı esnada

ASKERÎ VAZİYET

Harp Gemisine Karşı Tayyare

Son günlerde gerek Atlantikte ve gerek Akdenizde cereyan eden deniz harpleri, tekrar tayyare ile harp gemilerinin yekdiğerine karşı olan üstünlüğü meselesini ortaya çıkarmıştır.

Dün gelen haberler, Hood zırhlısını batıran Bismarak zırhlısının İsgilizler tarafından batırıldığını bildirmektedir. Londranın verdiği malûmata göre Bismark, Amerikadan İngiltereye gelmekte olan gemi kafilelerine hücum etmek üzere bir korsan gemisi olarak tek başına Atlantiğe açılmıştır. İngiliz tayyareleri Bismarkı açık denizlerde keşfedince, derhal İngiliz donanması Alman zırhlısını aramıya çıkmış ve Groenland adası açıklarında onu yakalamıştır.

(Devamı: Sa. 4, Sü. 4 te)

Girit Harbi

İngiliz Kıtaatı Hanya'da Geri Mevzie Alındı

Maleme'deki Alman Üssü Devamlı Bir Şekilde Bombalanıyor

İngilizler de Takviye Kıtaları Çıkardı

Kahire 27 (A.A.) — Orta Şark İngili zumumî karargâhının tebliği:

Giritte, Alman kıtaları yeni ve kesif bir hava bombardımanının müzaheretiyle Hanya'nın garp mıntakasında dün akşam tekrar bir hücum yapmışlar ve müdafaa hatlarımıza olan girişlerini genişletmişlerdir. Bu, kıtalarımızın gerilerdeki mevzilere çekilmesini icabettirmiştir. Alman takviyeleri hava yoliyle Giride gelmekte ve muharebe de şiddetle devam etmektedir.

Şiddetli hava baskınları

Kahire 27 (A.A.) — Orta Şark İngiliz hava kuvvetleri umumî karargâhının tebliği:

İngiliz hava kuvvetleri Giritte düşmana ağır zayiat verdirmeğe devam etmişlerdir. Avcı tayyareleri Maleme'ye karşı yüksek bir muvaffakıyetle hücum ederek kıtaat yüklü Yünkers 52 tipinde beş tayyare düşürmüşlerdir. Yünkers 52 tipinde bir miktar tayyare daha avcılarımız tarafından düşürülmüştür. Avcılarımızdan üçü üslerine lönmemişlerdir. Avcı tayyarelerimiz Maleme'de yerde birbirine yakın bulunan 100 kadar Yünkers 52 tipinde tayyareye de hücumederek düşmana ağır zayiat verdirmişlerdir.

(Devamı: Sa. 5, Sü. 7)

Bütçe Müzakereleri

Adliye, Sıhhat, Maarif Ve Dahiliye Vekilleri Izahat Verdiler

Maarif Vekili Hasan Âli Yücel

Dahiliye Vekili Faik Öztrak

Sıhhiye Vekili Hulûsi Altaş

Dünkü Toplantıda Temas Edilen Başlıca Meseleler

Hatipler Nüfus Meselesi, Trahom ve Sıtma İle Mücadele, İmtihan Usulleri ve Lisan Tedrisatı Hakkında Temennilerde Bulundular

Ankara, 27 (Tan muhabirinden) — Büyük Millet Meclisi bugün öğleden sonra saat 14 de Şemsettin Günaltayın reisliğinde toplandı. Bütçe müzakeresine devam edilerek Dahiliye, Hariciye, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet, Adliye ve Maarif Vekâletleri bütçeleri müzakere olundu ve aynen kabul edildi.

Dahiliye bütçesinin müzakeresi sırasında söz alan hatiplerden Avni Doğan nahiye müdürlerinin işlerini yapmaktan âciz bir vaziyette bulunduklarını, kültürlerinin ve görgülerinin bu işi yapmıya müsait olmadığını, bunun için kurslar açılması lâzım geldiğini söyledi. Mazhar Müfit Kansu, Nahiye müdürlerinin istikbalinin karanlık olduğuna işaret ederek onların idarî seviyelerinin bu sebepten dolayı dun olduğunu ve Dahiliye Vekâletinin bunların terfih ve terfiini temin eden yeni tedbirler alması lâzımgeldiğini söyledi. Rasih Kaplan, idare adamlarının vazifelerini görmekteki zaaflarının sebeplerini teşkilât meselesinde aradı. Teftiş ve mürakabe imkânsızlığından bahsederek imparatorluk usulleriyle bu memleketi idare etmenin kabil olamıyacağını beyan etti.

Abidin Bingöl, Kaymakam ve Nahiye müdürlerine memleketi gezdirin, gösterin ve memleket ihtiyaçlarını anlattıktan sonra iş vermek lâzım geleceğini izah etti.

(Devamı: Sa. 5, Sü. 1)

Churchill'in Beyanatı

Girit'te Kanlı Muharebeler Devam Ediyor

"Düşmanın Havadan Takviye Almasına Mâni Olamadık,,

Filonun Zayiatı 2 Kruvazörle 4 Torpidodur

Londra, 27 (A.A.) — Başvekil Churchill, bugün Avam Kamarasında yaptığı beyanatta Girit vaziyetine dair şunları söylemiştir:

"Giritteki muharebe bir haftadanberi devam etmektedir. Bütün bu müddet zarfında orada bulunan kıtaatımız çok sıkı ve fasılasız surette düşman tayyare hücumlarına maruz kalmış ve coğrafi vaziyet dolayısiyle tayyare kuvvetlerimiz bu hücumlara ancak mahdut, fakat çok cesurane bir tarzda mukabelelerde bulunabilmiştir. Pek şiddetli ve pek kan dökücü olan bu muharebeler esnasında düşman zayiatı bize nazaran çok ağırdır. Maamafih düşman kuvvetlerinin yeniden hava yoluyla gelerek Giritteki Alman kıtaatını takviye etmesine mâni olamadığımız için düşman tarafından yapılan hücumların ağırlığı gün geçtikçe artmıştır.

Muharebe Hanyada tasavvur edilemiyecek derecede hunrizane bir şekilde bazan bir tarafa, bazan diğer tarafa temayül ederek devam etmiş, Resmo ile Kandiyada ise yine ayni şiddetle, fakat daha küçük bir mikyasta olarak cereyan eylemiştir. General Freyberg'in kumandası altında bulunan kuvvetlere gerek erzak ve gerek insanca yardım kuvetleri yetişmiş olduğu için size söylediğim şu dakikada bu harikulâde parlak mukavemet müvazeneli bir şekil almıştır. Bahriye kuvvetlerimiz düşman tarafından karaya ihraç hareketi yapılmasını şimdiye kadar men'e muvaffak olmuşlardır. Yalnız askerle dolu bazı Yunan kayıklarının Giride varmağa muvaffak olduklarını kabul etmemiz icabeder. Denizaltı gemilerimiz ta-

(Devamı: Sa. 5, Sü. 4)

Laval'e Göre Fransanın Vazifeleri

"Sulhü Korumak ve Sonra da Sosyalizmi Tesis Etmek,,

LAVAL

Londra, 27 (A. A.) — Maresal Petain tarafından vazifesinden çıkarıldığı gündenberi ilk defa olarak radyoda nutuk söyliyen Laval, ezcümle şöyle demiştir:

"Amerika Birleşik devletleri Fransayı, Hitlerin, tarihte misli görülmemiş bir jestle uzattığı eli reddetmiye teşvik eylemekle memleketimizi parçalanmıya ve mahvolmıya sevkedebilir.,,

(Devamı: Sa. 5, Sü. 6)

Başvekil Perşembe Günü M. Meclisinde İzahat Verecek

Ankara, 27 (TAN Muhabirinden) — Bütçe müzakeresi perşembe günü ikmal edilecektir. Bu münasebetle Başvekil doktor Refik Saydam mecliste beyanatta bulunacak ve alelusul itimat reyi istiyecektir. Başvekil bu beyanatında memleket işlerine dair geniş izahat verecektir. Harici siyasetten de bahsetmesi muhtemeldir.

Ahvali hazıra dolayisiyle meclis, geçen sene olduğu gibi yine tatil yapmıyacak ve 15 günde bir toplanmak suretiyle faaliyetine devam edecektir.

BİSMARCK ZIRHLISI BATIRILDI

Prens Eugen Alman Kruvazörü Atlantiğe Doğru Açıldı

İngiliz Başvekili İzahat Verdi

Londra, 27 (A. A.) — Alman "Bismarck" zırhlısının batırılmış olduğu resmen bildirilmektedir.

Şimalî Atlantikte vuku bulan deniz muharebesi, son alınan tafsilâta göre şöyle cereyan etmiştir:

"Bismarck" ile Almanların 8 pusluk toplarla mücehhez yeni "Princ Eugen" kruvazörü geçen perşembe günü Bergenden ayrılırken görülmüştür.

Amirallik Cuma akşamı görülen bu gemileri önletmiştir. Cumartesi günü şafakla beraber "Prince of Wales" zırhlısı ile "Hood", Alman gemileri ile muharebeye tutuşmuşlardır. 23,000 yardalık bir mesafeden atılan bir obüs Hood'un cephaneliğine girmiş ve Hood havaya uçmuştur. Bundan sonra "Bismarck" havanın ve görüş şartlarının fenalığından istifade ederek takipten kurtulmuştur. Fakat dün Fransız limanlarına doğru giderken Ark Royal'in tayyareleri tarafından tekrar görülmüştür. Derhal ileriye torpil tayyareleri gönderilmiş ve gece yarısı Bismarck'a bir torpil isabet etmiştir. Bir İngiliz filotillâsı yetiştiği vakit "Bismarck" olduğu verde dönüyordu. Bu filotillâ Bismarck'ı batırmıştır.

Churchill'in beyanatı

Londra, 27 (A. A.) — Başvekil Churchill, bugün Avam Kamarasında beyanatta bulunarak son

(Devamı: Sa. 5, Sü. 5)

İtalyanlara karşı harekâtta bulunan Habeş vatanperverleri

Irak'ta

Yeni Sınıflar Silâh Altına Alınıyor

Bağdat, 27 (A.A.) — Bütün üçüncü ihtiyat sınıfı subay ve erbaşlar, hâkimler müstesna olmak üzere, askere çağırılmışlardır. Davet edilenlerin nihayet 28 mayıs öğleye kadar seferberlik şubelerine müracaat etmiş bulunmaları lâzımgelmektedir.

*

Londra, 27 (A.A.) — Kahireden alınan haberlere göre, Alman tayyareleri Suriyeden geçmiye devam ediyorlar. Fakat Almanlar Giritte fazla mesgul olduklarından eskisine nisbeten ge

(Devamı: Sa. 5, Sü. 7)

AFRİKA CEPHESİ

Mısırda Mihver Kıtaatı Tekrar Hududu Geçti

Bingazi, Şiddetle Bombalandı

Kahire, 27 (A. A.) — "Tebliğ": Libyada, Tobrukta vaziyette hiç bir değişiklik yoktur.

Sollum mıntakasında bir miktar küçük düşman kolları yeniden hududu geçerek şarka doğru bir kaç mil ilerlemişlerdir. İleri kıtalarımız muvakkaten arazi terketmekle beraber bu kolları hırpalamakta ve ilerleyişlerini ağırlaşmaktadır.

Habeşistanda göller mıntakasında, imparatorluk kıtaları muha-

(Devamı: Sa. 5, Sü. 7)

Amerika

HARBE NASIL YAKLAŞIYOR?

Roosevelt Nasıl Yaşar ve Nasıl Çalışır?

— 4 —

Rosevelt'in yakınları ziyaretçilerin yanında fazla kalmasına müdahale etmek isterler. Fakat o, bu hareketi hiddetle karşılar ve "Ben o temaslardan memnunum.,, der. Çünkü beni görmiye gelenlerden her biri, halk ihtiyacının aksi sadasını getirir. Sonra, bence onlar efkârı umumiyeyi temsil eder. Bu onlarla hasbühallerde bulunmak suretiyle her sınıf halkın düşüncelerini tanıyorum.,,

Hemen bütün devlet adamlarının aksine olarak, Roosevelt hemen her gün, sabah sofası sürer: Saat dokuzda uyanınca, kahvaltısını yatağında yapar, ve birkaç cigara tellendirdikten sonra, en samimi ve mahrem mesai arkadaşlarını kabul eder. O sırada, daimî doktoru Dr. Mclntire'de yanına girer, ve ondan nasıl olduğunu sorar. Cümhurreisi ona ekseriyetle; her zamandan iyi olduğu cevabını verir. Onu müteakip, Roosevelt'in yanına, hususi kâtibi Stève Early, ve hususi kâtibesi Marguerite Lehantla, General Watson girerler.

Bu ailevi içtima, günün ilk konferansını teşkil eder. Eğer Roosevelt'in hâleti ruhiyesi her gün iyi ise, bunun müessiri, daima birbirinden enteresan hikâyeler bularak anlatan General Watson dur. O sıralarda, General Watson, bir sabah Rooseveltten şu hikâyeyi dinlediği zaman, hiç şaşmamıştı:

"— Bir gün, ikinci zenci, "Pennsylvania" caddesinde dolaşıyormuş. O sırada, ortada birdenbire, motosikletli polisler peydahlanmış. Ve bu motosikletli polislerin ortasında da, büyük, siyah bir otomobil varmış. Zencilerden birisi, bunların ne olduğunu kestirememiş, ve arkadaşına sormuş:

"— Ne oluyor kuzum?,,

Diğer zenci, bilgiç bir insan gururiyle cevap vermiş:

"— Cahil herif... Görmüyor musun? Cümhurreisi Roosevelt geçiyor,,

Bu cevap, birinci zencinin hayretini biraz daha derinleştirmiş. Ve adamcağız şaşkın şaşkın:

"— Tuhaf şey... Demiş, acaba bizim reis, ne yaptı ki, polis tarafından bu derece şiddetle takip olunuyor?,,

Bu kabil fıkralar faslı kapanınca, ciddî mesai saati başlar. O zaman, General Watson, Cümhurreisine, kendisini görmek istiyenlerin listesini arzeder. Ve Cümhurreisi, bu listeyi dikkatle gözden geçirdikten sonra, kabul edeceği kimselerin isimlerini tesbit eyler. Ayni zamanda, randevü istiyenlerden hangilerinin Steve Earle'e, yahut başka hangi mesaî arkadaşına gönderileceğini tayin eder.

Bittabi, bu liste her zaman katî değildir. Çünkü gün gelir ki, Cümhurreisi, bir, veya birkaç ziyaretçiyi de, son dakikada, ve fevkalâdeden olarak kabul eder. Bu ziyaretçiler ise, bilhassa, Cümhurreisini görebilmek için çok uzun mesafeler katetmiş kimseler arasından seçilir.

Bazan, Cümhurreisinin, hususî kâtibesinden bir randevü koparabilmiş kimseleri kabul ettiği de vâkidir. Fakat bu hâdise, tamamiyle istisnaidir. Çünkü Roosevelt'in hususi kâtibesi Marguerite Lehand bu bahiste çok lûtufkâr değildir.

★ ★

Cümhurreisi, saat dokuzdan on bire kadar, yatak odasındadır. Ve dosyalar, mektuplar, telgraflarla meşgul olur. Saat on biri çeyrek geçe, mesaî odasına girer. Ondan sonra, ziyaretçilerin kabulüne başlanır, ve Cümhurreisinin yanına her çeyrek saatte bir ziyaretçi sokulması suretiyle, bu iş de, öğle yemeğine kadar sürer. Roosevelt, öğle yemeğini, yazıhanesinde yer. Tam o anda yanında bir ziyaretçinin bulunması, bu programın bozulmasını icap ettirmez. Zaten yemek uzun sürmez. Çünkü Roosevelt, - nadir zaruretler müstesna - yemek sofrası başında uzun müddet oturmaktan hoşlanmaz.

Oğleden sonraki mesai müddetinin ilk kısmı yine ziyaretçilere tahsis olunur: Bu program, haftanın üç gününde değişir: Çünkü Roosevelt, bu saatleri perşembe günleri "Milli Müdafaa komitesi,, ne, cuma günleri nazırlar konseyine, salı günleri de matbuatın kabulüne tahsis eder.

Vâkıa Avrupa harekâtının kendisine mütezayit bir faaliyet tahmil etmesi yüzünden, Roosevelt bazan, gazetecileri bekletmek mecburiyetinde kalır. Fakat o sıcak tebessümiyle salonda görünür görünmez, gazeteciler, akşam tab'ının geri kalmasından duydukları üzüntüyü derhal unuturlar.

Roosevelt, beş buçuğa kadar mesaî odasında kalır. Orada, mesai arkadaşlariyle istişarelerde bulunur. Sefirleri kabul eder. Nutuklarını hazırlar, telgraflarını dikte eder. Hülâsa, alâkadar olduğu işlerin, en ufak teferrüatiyle bizzat uğraşır.

Roosevelt'in yakınları, ziyaretçilerden bazılarının onun yanında fazla kalmalarını tenkit ederler. Çünkü onlar, Roosevelt'in, ziyaret müddetinin dolduğunu ayağa kalkarak ima edemeyişini suiistimal ederler.

Fakat Roosevelt, yakınlarının bu müdahalelerini hiddetle karşılar, ve:

"— Ben o temaslardan memnunum... Der... Çünkü beni görmiye gelenlerden her biri, halk ihtiyacının aksi sadasını getirir. Sonra, bence onlar, efkârı umumiyeyi temsil ederler.

Ben, onlarla uzun hasbihaller de bulunmak sayesinde, hem iş adamının, hem sokak adamının, en samimî düşüncelerini tanıyorum. Beni onlar oyalamıyorlar, bilâkis, suallerimle onların ziyaretlerini uzatan benim!,,

★ ★

Gençliğinde kendini yakalıyan çocuk felcine rağmen, Roosevelt büyük bir spor meraklısıdır. Ve bilhassa yüzme sporundan hoşlanır, bunun içindir ki, "Beyaz Saray" da bir yüzme havuzu yaptırmıştır. Ve günün son imzalarını attıktan sonra yaptığı ilk iş soluğu orada almaktır. Ve bu iş ekseriya, saat on sekiz sularında vâki olur.

Doktor "Mclntire", Roosevelt'in yüzmesine - yarım saatten fazla suda kalmaması şartiyle - izin vermektedir. Onun bir raporuna göre, Roosevelt yüzmek sporundan fevkalâde müstefit olmaktadır. Çünkü bu sayede, adalâtı yumuşamakta, ve dimağı ferahlamaktadır.

Banyodan sonra, George Fox'un vazifesi başlar. George Fox, Cümhurreisinin masajcısıdır.

"Fox,, , maderane bir şefkat ve dikkatle, kuvvetli ellerini Roosevelt'in vücudü üzerinde gezdirir, ve onun cildinden, günün bütün yorgunluğunu gidirir.

Masaj ve istirahat, Cümhurreisine zevkli bir ferahlık tattırır. Fakat onun günlük çilesi, henüz sona ermekten çok uzaktır. Çünkü Madam Roosevelt, akşam yemeğine misafirler davet etmiştir. Ve Roosevelt, - gençliğinden kalma bir itiyatla - misafirlerine ikram olunacak nefis kokteylleri bizzat hazırlar.

Yemekten sonra, Roosevelt, sinema seanslarına tahsis olunan salona iner. Eğer gösterilen filmler komikse, Roosevelt bir çocuk neşesiyle kahkahalar atar. Fakat eğer film hoşuna gitmezse, Roosevelt, orada bulunanları rahatsız etmemek için, salonu sessizce terkeder, ve husuî çalışma odasına gider. Ve film bitinciye, misafirler dağılıncıya kadar orada kalır. Çünkü onun âdeti, gece geç vakitlere kadar çalışmaktır.

Harpten evvel, Roosevelt, tiz ve koyu bir pul kolleksiyoncusuydu. Pullarına hiç kimsenin el sürmesine müsaade etmezdi. Roosevelt'in en büyük zevklerinden birisi, kolleksiyoniyle bizzat meşgul olmak, hattâ pullarını yerlerine eliyle yapıştırmaktı. Amerikalılar, Cümhurreislerinin bu merakını bildikleri için, ona mütemadiyen pul gönderirler. Bunlar arasında, fevkalâde kıymetli olanlar da vardır. Bu yüzden, Roosevelt'in yazıhanesi üzerinde daima, gönderilmiş pul paketleri bulunur. Son zamanlarda, çoğuna hâdisatın fevkalâdeliği ve müsaadesizliği yüzünden el sürülmemiş olan bu paketlerin miktarı bir hayli çoğalmıştır.

Roosevelt'in, bir zaafı da, denizciliğe karşıdır. onun yatak odası da, çalışma odası da, her boydan her neviden deniz, ve denizcilik maketleriyle doludur. Ihtimal bu merak Roosevelt'e Wilson'un devri riyasetinde bahriyede çalıştığı günlerden kalmıştır.

Roosevelt, ayni zamanda, kendisine Noel'lerde gönderilen kart postalları da biriktirir.

Beş Ihtikâr Suçlusu Tevkif Edildi

Bunlardan Biri Fiyat Mürakabe Bürosuna Pahalı Mal Satarken Yakalandı ve Mahkemeye Verildi

Mahmutpaşada manifaturacılık yapan Osep Karakaş ile şeriki Arsevir Papazyan, dükkânlarına bir müşteri gibi gelen fiyat mürakabe memurlarına metresi 60 kuruşa satılan basmayı 110 kuruşa satmışlardır. Ortaklar bununla da kanaat etmemişler, hak larında zabıt tutmak istiyen memurlara elli lira rüşvet teklifinde bulunmuşlardır. Bunun üzerine ikinci bir cürümeşhut yapılmış ve ikisi de mevcuden adliyeye verilmişlerdir. Sultanahmet ikinci sulh ceza mahkemesine sevk olunan suçlular tevkif olunmuşlardır.

Karaköyde Standart fabrikalarının acenteliğini yapan Salaha adında biri 160 liraya satılması lâzımgelen yazı makinesini fiyatları mürakabe bürosuna 350 liraya satmak suretiyle millî korunma kanununa muhalefet ettiğinden yakalanmış ve adliyeye verilmiştir .Salaha dün asliye ikinci ceza mahkemesinde tevkif olunmuştur.

Bundan başka Beyoğlunda Kalyoncukulluğundaki beş odalı evinin kirasını 20 liradan 26 liraya çıkaran Kirisi adında bir kadın yakalanmış, adliyeye verilmiştir. Asliye ikinci ceza mahkemesinde duruşması yapılan Kirisinin suçu sabit görüldüğünden evin bir senelik kira bedeli olan 312 lira ağır para cezası ödemesine, bu parayı vermediği takdirde beher lira başına bir gün hapsine karar verilmiştir.

Galatada Perşembe pazarında ziraat âletleri üzerine iş yapan Memduh Ozinal adında biri de pulluk ucu denilen demirleri 50 kuruşa satacakken 100 kuruşa satmıştır. Demirleri satın alan fiyat mürakabe memurları kendisinden fatura istedikleri zaman da 50 kuruştan fatura vermek istemiştir. Bunun üzerine yakalanan Memduh dün adliyeye verilmiş ve ayni mahkeme tarafından tevkif olunmuştur.

Galatada kundura mağazası sahibi Yorgi de alelâde kunduraları 1050 kuruşa satmak suretiyle ihtikâr yaptığından yakalanmış ve tevkif olunmuştur.

PİYASADA:

İthalât Tüccarlarının Vekâlete Müracaati

Son günlerde Ingiltereden 20 ton kalay mühim miktarda pamuk ayrıca iki gün evvel Bağdattan 100 balya çuval, 100 sandık çay gelmiştir.

Çay ve kahve birliği tarafından sipariş edilen 1000 çuval kahve dün Mersinden Haydarpaşaya gelmiştir. Ayrıca Brezilya kahve şirketi tarafından getirilen 30 bin çuval kahve de birkaç güne kadar şehrimize gelecektir. Ticaret Vekâleti bu kahvelerin tevzii hakkında çay ve kahve birliğine talimat göndermiştir.

Dışarıdan mal getiren ithalât tacirleri, fiyatları mürakabe komisyonunun tayin ettiği kâr hadlerinin arttırılmasını istemektedir. Bu hususta bazı tacirler Ticaret Vekâletine de müracaatta bulunmuşlardır.

Fabrikatörler toplantısı — Dün yünlü dokuma fabrikatörleri, millî sanayi birliğinde bir toplantı yapmışlardır. Bu toplantıdan son ra fabrikatörlerin Ankaraya bir heyet göndermesine karar verilmiştir. Heyet fabrikatörleri alâkadar eden meseleler hakkında Iktısat Vekâleti ile temas edecektir.

Romanyaya Gidecek Pamuklar Hazırlandı

Hükûmetimizce Romanyaya satılması kararlaştırlan pamuklarımızdan mühim bir partiyi ziraat bankası hazırlamıştır. Bu partinin banka tarafından ihracı için bütün muameleler tamamlanarak menşe şahadetnameleri alınmıştır. Gönderilecek olan bu partinin kıymeti bir milyon Türk lirası tutmaktadır.

Liselerde Muvaffakıyet Nisbeti Fazla

Maarif Vekâleti Bir Broşürle Bir Albüm Hazırlıyor

Bu sene resmî liselerin son sınıflarında olgunluk imtihanlarına girenlerin muvaffakıyet nisbetinin geçen seneden fazla olduğu görülmüştür. Yapılan bir istatistiğe göre bu sene bütün resmi liselerin edebiyat kolundan 1001 talebe olgunluk imtihanına girmiş, bunlardan 685 i muvaffak olmuştur. Fen kolundan giren 517 talebenin de 307 si imtihanı kazanmıştır. Hususî liselerin olgunluk neticeleri ile orta okulların muvaffakıyet miktarı yarın belli olacaktır.

Maarif Vekâleti bu sene mezun olan talebenin resimlerini ve mekteplere göre muvaffakıyet derecesini gösteren bir broşür hazırlamıya karar vermiştir. Bu broşür de talebenin muvaffakıyet ve muvaffakıyetsizliklerine âmil olan sebepler pedagojik ve sosyolojik tetkiklere dayanarak izah edilecek, imtihan sistemi üzerinde evvelce yapılan bir anketin neticeleri etraflıca bildirilecektir.

Hazırlanmasına karar verilen bir "Maarif Albümü" nde ise vekâlet memleket mikyasında maarif hareketlerini cümhuriyetten önceki ve bugünkü kültürel durumu mükayeselerle anlatacak ve bugünkü kültür hareketlerinin müstakbel inkişafını gösterecektir.

MÜTEFERRİK:

Sahte Plâka Taşıyan Otomobiller

Şehir dahilinde komşu vilâyetlerin isim ve numarasını taşıyan plâkalarla çalışan otomobillerin çoğalması nazarı dikkati calbetmiş, kontrollere başlanmıştır. Sahte plâka kullanan şoförler görülmüştür. Vilâyet civar vilâyetlere bir tezkere göndererek kendi çevrelerindeki otomobillerin plâka numaralarını istemiştir. Bu listeler gelince umumî kontroller başlıyacaktır.

Vilâyetin Beyannamesi — Vilâyet bugün halka bir beyanname neşrederek siper ve sığınak işleri hususunda hükûmetin verdiği kararları bildirecektir. Bu beyannamede siper ve sığınak inşa etmiyenlerin hangi maddelere göre cezalanacakları bildirilecek, pasif korunma hükümleri ilân edilecektir.

Pazarlarda Et Satılmıyacak — Pazar yerlerinde satılan etlerin bir kısmının sıhhate muzir olduğu anlaşılmış ve seyyar etcilerin bazan kaçak et sattıkları görülmüştür. Bunun üzerine belediye pazar yerlerinde et satılmamasını kararlaştırmıştır.

Hasta Bakıcı Kursları — Yardım Sevenler Cemiyeti dün beden terbiyesi genel direktörlüğü binasındaki hususî dairesine taşınmış ve bir toplantı yapmıştır. Toplantıda hasta bakıcı olmak isteyenlerin tasnif ve hastahanelere tevzii işi ile meşgul olmuştur. Hastahanelere 25 er kişilik gruplar verilecektir. Yardım Sevenler Cemiyetinin ilk gönüllü hasta bakıcı kursu 8 Haziranda dört hastahanede birden faaliyete geçecektir.

GÖRÜŞLER

Bir Devletin Bir Kıt'aya Hakimiyeti Realize Edilebilir mi?

Yazan: Sabiha SERTEL

Bir emperyalist blokun diğer bloka karşı muzaffer olması, bunun aleyhine büyümesi tarihî bir process'tir. Her harbin sonunda rakip emperyalist gruplar arasındaki kuvvet müvazenesi birinin lehine, diğerinin aleyhine olarak bozulur. Birinci cihan harbi böyle mühim bir müvazenesizlikle neticelendi. Birinci harpten bugünkü harbe kadar geçen deverede her devlet içindeki içtimaî zıddiyetlerle beraber dışındaki iktısadî ve siyasî zıddiyetler arasında bir buhrandan bir buhrana sürüklendi. Bu mücadelenin harbe, bir harbin diğer bir harbe müncer olarak devamı, her devlet makanizmasını, içtimaî bünyesini zayıflatır. Harp zaferle dahi neticelense bu bünye zâfiyeti zaruridir. Mağlûp devletin ise zaafı daha umumîdir,

*

Bir tek devletin bir kıtaya hâkimiyeti ancak bir zafer neticesinde tahakkuk edeceğine göre, muzaffer devletin bu hâkimiyeti nasıl realize edebileceğini düşünebiliriz. Fakat emperyalist gruplardan birinin kat'i zafere varmasından evvel, cemiyetlerin bünyelerinde meydana gelecek sarsıntıyı, tâbiiyet altına giren milletlerin içtimaî sefaletini, iktısadî esaretini, istismara ve emperyalizme karşı şuurlanan bütün milletlerin reaction'unu, hesaba katmak lâzım. Bir tek devletin bir kıtaya hâkimiyetine, her şeyden evvel bu milletlerin istiklâl şuuru mâni olacak, yeniden bir emperyalist kuruluşa, dünyaya hâkim bir tek devletin emperyalizmine imkân bırakmıyacaktır.

*

Bugünkü iktısadî tekâmülün seyrinde, müstakil iktısadî bünyelere imkân kalmadığı, bütün milletlerin iktısaden biribirine bağlı varlıklar olduğu, iktısadî makanizmanın emperyalizm şartları içinde dahi beynelmilel birliklere doğru ilerlediği malûmdur. Fakat bu birleşme, bir tek devletin hâkimiyeti altında, emperyalizm şartları içinde mi, yoksa milletlerin içtimaî varlıklarını muhafaza ederek, kâr veya pazar için istihsal zıddiyetini çiğneyip, her milletin kendi ihtiyacına göre istihsal yaparak, noksanını diğer milletlerle bir cooperation halinde mübadele etmesiyle mi olacaktır? Bu sualin cevabı ayrıca tetkiki lâzımdır.

Maarifte Dün Mühim Kararlar Verildi

Tatilde Bütün Yoksul Çocuklar Himaye Edilecek

Şehrimizdeki vilâyet maarif memurları dün maarif müdürü Tevfik Kutun riyasetinde mühim bir toplantı yapmışlardır. Toplantıda dört aylık tatil devresinde ilk okul çocuklarından yardıma muhtaç olanların, derslerden geri kalanların, sayfiyelere gidemiyenlerin, bünyece zayıf olanların ne suretle himaye edilmeleri mevzuu üzerinde esaslı kararlar alınmıştır. Alınan kararlara göte; bünyece zayıf olan çocukların prevantoryoma, mikrobik hastalıklara düçar olanların sanatoryuma gönderilmeleri temin edilecek, çocuk bahçelerinden bütün çocukların istifade etmeleri için mahallî propagandalar yapılacak, çocuk kamplarından kâfi derecede iyi randıman almak için bütün öğretmenlerin kamplarla alâkası bulunacak, 15 temmuzda bir "tatil kursu" açılacaktır. Bu kurslar bütün kazalarda maarif memurlarının idaresinde faaliyete geçecek, maarif memurları lüzum görürlerse kursları nahiyelere de teşmil edeceklerdir.

Toplantıda toplu talebe gezileri yapılması da ileri sürülmüş ve bu fikir memnuniyetle kabul edilmiştir. Her öğretmen istediği kadar talebe toplıyacak ve bunlarla şehir içinde seyahatler, kır gezileri yapacaktır.

Lokantalarda Francala Satılmıyacak

Dün İktisat müdürlüğünde toplanan francala imalâtcıları hükûmetin francala imali hususundaki tahdidatına uyarak kendi aralarında dört fırının francala imalından sarfınazar etmesini kararlaştırmışlar ve kur'a çekmişlerdir. Neticede adalarda Yani Sirepos'un, İstanbul semtinde Petronun, Beyoğlunda Zehra Akayın, Kadıköyünde Mehmet Keçelinin fırınlarında francala imaline karar verilmiştir. Francalalar yalnız hastahanelere ve hasta oldukları sabit olanlara satılacaktır. Lokantalarda bütün müşterilere ekmek verilecektir.

ADLİYEDE:

Randevücü Atina 3 Buçuk Sene Hapse Mahkûm Oldu

Birçok genç kızları fuhşa sevketmekten suçlu sabıkalı randevücü Atina ve Katina ile ortaklarından Amelya, Vasila, Pula ve Efrepi'nin muhakemeleri dün asliye altıncı ceza mahkemesinde nihayete ermiştir.

Verilen karara nazaran; Atina ve Katinanın Galatasaraydaki evlerinde randevücülük yaptıkları mahkemece sabit olmuştur. Atina ile Katina üçer sene, altışar ay hapse, 233 er lira para cezasına, Amelya ile Vasila Pula birer sene dokuzar ay hapis ile 116 şar lira para cezasına, Efrepi de 3 ay hapse mahkûm ve suçluların beşi de tevkif edilmişlerdir.

8 Yıl Yatacak — Nişanlısı Perihanı kıskanarak arkadaşı Behramı tabanca ile yaralamaktan suçlu Celâl Nalbantoğlunun duruşması dün ikinci ağır ceza mahkemesinde neticelenmiştir. Mahkeme suçlunun 8 sene ağır hapsine, müebbeden âmme hizmetinden mahrumiyetine ve 8 sene mecburiyeti kanuniye altında tutulmasına karar vermiştir.

Türkiye Köylerinde Ziraî Tetkikler

Sıvas, 27 (A.A.) — Ziraat Vekâletinin, köylülerimizin kalkınmasını temin edecek kararların alınmasında bir esas tutmak için birkaç senedenberi Türkiyenin 10.000 köyünde yaptırmakta bulunduğu tetkiklerin devamı olarak bu yıl da Yıldızeli ve Zara kazaları köylerinde araştırmalara başlanmıştır.

İcra Muhasebesi Dört Gün Kapalı

940 malî senesinin bitmesi ve hesabatı umumiyenin 941 senesine devri dolayısiyle Mayısın 31 inci Cumartesi ve Haziranın 2 inci Pazartesi 3 üncü Salı ve 4 üncü Çarşamba günleri icra muhasebesinde tahsilât ve tediyat muamelesi yapılmıyacaktır.

GÜNÜN MESELESİ

İlk Adım

Yazan: Naci Sadullal

— 3 —

"Hapishane, içtimaî hayatın aynasıdır!,, diyen müfekkir haksız değildir. Çünkü hapishanelere düşen vatandaşlar tarafından işlenen cürümlerin istatistiğine göz gezdirince, fertler arasında kanlı ihtilâflar doğuran içtimaî ve iktisadî aykırılıkları bulmak kolaydır. Bunun içindir ki, her hapishane, bize içtimaî ve iktisadî yaralarımızdan çoğunun köklerini gösteren zengin bir lâboratuvardır. Biz, bu lâboratuvarlarda, "cürüm,, leri doğuran tohumların çoğunu öğrenebiliriz. Her caninin romanında, bize ders teşkil edebilecek acı hakikatler doludur. Ve biz, hapishaneleri tetkik ederek cemiyeti, ve cemiyeti ıslah ederek hapishaneleri temizleyebiliriz, İmralı adası ise, bu iddianın canlı, ve kuvvetli vesikalariyle doludur.

İleri bir cemiyette hapishane, anormal bir müessesedir. Çünkü ileri bir cemiyette, bugün mevcut bulunan bütün malûm sebepleri ortadan kaldırılacak olan "cürüm", ancak, mecnunların, veya, yarı mecnunların işliyebilecekleri bir harekettir. Ve onların mevkileri de, hapishaneler değil, hastahanelerdir.

Fakat bugün bile, bir çok cemiyetler, mücrimin işlediği cinayetin çeşitli mes'uliyetlerine ortak olduklarını kavramak insafını göstermişlerdir. Ve bu sayededir ki, oralarda, adına hapishane denilen haddizatında anormal - müesseseye, mümkün mertebe az kusurlu bir şekil, bir mahiyet verilmiştir.

İmarlı, bu - nisbeten - isabetli yola bizim de attığımız ilk adımdır. Ve bu tecrübe, bu mevzuun en muhafazakâr unsurlarını bile, hatalarını itirafa mecbur etmiştir.

Hapishane iptidaî şeklini muhafaza ettiği takdirde, tecrübeli mücrimler yetiştiren bir mikrop yuvasıdır. İmralı ise, bir hapishane değil, bir tedavihanedir.

Tahrikler neticesinde mücrim damgası yemiş olan talihsizler, orada, cemiyete kinlerini unutuyorlar. Hürriyetlerine kavuşacakları gün, yeniden cürüm işlemiye mahkûm olmamanın çarelerini öğreniyorlar. Bu çareden müstefit olmak için muhtaç bulundukları maddî imkâna kavuşuyorlar: Çünkü İmralı onlara, namuskâr bir sıfatla, mütevazi bir de sermaye temin ediyor. Ve bu himaye, bu şefkat, onların bir cürüm işlemekten duydukları tabiî nedameti büsbütün gideriyor.

Üstelik unutulmasın ki, yine İmralı sayesinle, bin küsur vatandaş, Adliye Vekâletinin sırtından geçinen muzır birer parazit olmaktan kurtarılıyor, ve müstahsil birer vatandaş mevkiine sokuluyor.

Halbuki bugün diğer hapishanelerimizin idarelerini henüz İmralı şeklinde organize edememiş bulunuyoruz. Ve biz, bütün cezaların infaz şeklini, İmralıdaki prensibe uydurduğumuz takdirde, mücrime verilen cezadan en sonunda cemiyetin de zarar görmesine meydan bırakmamış olacağız.

Bir kısım mahkûmların çalıştırılmalarına karar verilmesi münasebetiyle yazmak ihtiyacını duyduğum bu satırlar, belki bu davayı lâyikiyle izah etmekten âciz kalmıştır. Eğer eksik kalmış noktalar çoksa, insaflı okuyucularım bunu, bin sayfalık bir eserin geniş hacmi içinde bile, zorlukla hülâsa edilecek bir mevzuu, üç sütuna sığdırmıya çabalayışıma bağışlasınlar: Çünkü bu mevzu "cürüm", ve "ceza" mefhumlarının tarihi kadar geniştir. Eski ve haklı bir iddiayı alabildiğine hülâsa edip tekrarlıyarak diyeyim ki, "cürüm", ve "mücrim" telâkkilerini kâfi derecede ileriye götüremiyen cemiyetler, mahkûm edecekleri her mücrimle birlikte, o mücrimden ziyade kendilerini tecziye etmiş olacaklardır. Ve çok şükür İmralı, bu hakikati zamanında kavradığımızı müjdeliyen müsbet, ve ümit dolu bir vakıadır!.

Yunanistana Gidecek Heyet Ankaradan Ayrıldı

Ankara, 27 (TAN) — Atina sefirimizle sefaret erkânını almak üzere Ankara vapuriyle Yunanistana gidecek olan ve Hariciye Vekâleti mümessillerinden mürekkep bulunan heyet bugün Ankaradan Istanbula hareket etmiştir

TAN
ABONE BEDELİ

	Türkiye	Ecnebi	Türkiye	Ecnebi
Adres değiştirmek (25) Krş.	1400 Kr. 1 sene	2800 Kr.	400 Kr. 3 Ay	800 Kr
	750 „ 6 Ay	1500 „	150 „ 1 Ay	300 „

BUGÜN

Dünyanın Siyasî Manzarası

1 — Gelen haberler, İngilizlerin Giride büyük bir ehemmiyet verdiklerini ve bu mühim mevkii ağır zayiatı da göze alarak müdafaaya gayret ettiklerini göstermektedir.

2 — Bismark zırhlısının batması, Alman donanması için büyük bir kayıptır.

3 — Laval'in Amerikan milletine yaptığı hitabın tesirsiz kalacağı âşikârdır. Roosevelt'in söyliyeceği nutuk, belki de Laval gibi düşünenlere bir cevap mahiyetini haiz olacaktır.

Girit'teki Harp:

İngilizlerin Giride çok ehemmiyet verdikleri ve bu mühim mevkii ağır zayiatı da göze alarak, müdafaaya gayret ettikleri görülmektedir.

Mister Churchill dünkü nutkunda, bir haftadanberi başlıyan Girit harbinde, coğrafî vaziyet dolayısiyle İngiliz tayyarelerinin Alman tayyarelerinin asker nakletmelerine mâni olamadıkları için hava yolu ile gelen Alman kuvvetlerinin tutunabildiklerini ve takviye kıtaatı almakta olduklarını, fakat hava muhafaza kuvvetlerinin himayesinden mahrum oldukları için ağır zayiata uğrıyan donanmanın şimdiye kadar denizden ihraç yapılmasına mâni olduğunu, adaya İngiliz takviye kuvvetleri gönderildiğinden mücadelenin müvazeneli bir şekil aldığını söyledikten sonra, Mısıra nazaran ileri mevzilerden birini teşkil eden Girit adasında cereyan eden muharebenin neticesi ne olursa olsun bunun İngiliz harp tarihinde şerefli bir sayfa teşkil edeceğini kaydetmiştir.

Muhakkaktır ki, Giridin Almanlar tarafından işgali, sahillerinin mühim bir kısmı Almanların eline geçmiş bulunan şarkî Akdenizde İngiliz donanmasının harekât sahasını ciddî bir surette daraltacaktır.

Irakta Alman tehlikesi büyüyecek ve Kıbrısa karşı da Giride karşı yapılan harekâta benzer hareketlerin yapılması imkân dahiline girecektir.

Fakat Girit adasının müdafaası, büyük mikyasta İngiliz donanmasının Giridin şimalindeki sahada faaliyette bulunmasına bağlı ve bu faaliyetin, büyük zayiata mal olduğuna nazaran uzun zaman devam etmesi mümkün olabilecek midir?

Times gazetesinin şu sözleri şayanı dikkattir:

"Alman hava taarruzu kırılacak, yahut hava yardımından mahrum olan donanmanın dar bir sahada karakol gezmesi pahalıya mal olacaktır.,,

Deniz Muharebesi:

Günün en mühim askerî hâdisesi, Bismark zırhlısının, Almanların çok zaman evvel battığını ilân ettikleri Arc - Royal tayyare gemisinden kalkan tayyarelerin attıkları torpillerle hasara uğrıyarak İngiliz donanması tarafından batırılmasıdır. Bizzat Mister Churchill'in dediği gibi, dünyanın en kuvvetli harp gemilerinden biri olan Bismark'ın batması, Almanya için büyük bir kayıptır. Şimdi Almanların elinde, Brest limanında mahsur yahut hasara uğramış bir vaziyette muattal kaldığı söylenen Gneisnau ve Scharnhost kruvazörleriyle nerede olduğu belli olmıyan Doyçland cep kruvazöründen başka mühim saffıharp gemisi kalmamıştır. Bismark tipindeki amiral Tirpiç zırhlısının hizmete girip girmediği de malûm değildir.

Laval'in Sözleri:

Mösyö Laval'in Amerikan milletine yaptığı garip hitabenin esaslı noktaları şunlardır:

1 — Amerika Fransaya Almanyanın misli görülmemiş bir alicenaplıkla uzattığı eli reddetmeğe teşvik eylemekle memleketi parçalamağa ve mahvetmeğe sevketmektedir.

2 — Diğer harplere benzemiyen, ihtilâlci ve inkılâpçı mahiyette olan bu harpten Avrupa, eskisinden daha iyi teşkilâtlanmış ve müreffeh olarak çıkacaktır.

3 — Fransa yaşamak istiyor ve yaşıyacaktır ve Avrupanın büyük devletleriyle beraber sulhü tesis edecek, işsizliği, sefaleti ve huzursuzluğu ortadan kaldırarak sosyalizmi tesis edecektir.

4 — Avrupanın yeniden kurulmasında Amerika, sulh yolu ile büyük bir rol oynıyabilir. Yeni Avrupa Amerikanın servetlerinin bir çoğuna, Amerika da Avrupanın servetlerinden bir kısmına muhtaçtır. İki kıta arasında mübadele yeniden başlamalıdır.

5 — Fransa, yeni dünya ile yeni Avrupa arasındaki irtibat vazifesini, ancak Almanya ile tam bir iş birliği tesis ettiği takdirde yapabilir.

6 — Bizim sukutumuza sebep olan demokrasi için mücadele etmek bizden istenemez.

Fransanın mağlûbiyetini hazırlıyanların en başında bulunan, Fransa milletinin küçük bir ekalliyetini dahi temsil etmiyen ve Amerika milletine hitaba en az salâhiyettar olan Murted sosyalist Laval'in bu sözlerinin hiç kimse üzerinde bir tesir yapmıyacağı aşikârdır

Mister Roosevelt'in Amerikanın harp karşısındaki vaziyetini kat'î olarak tayin edeceği tahmin edilen mühim nutku belki de Mösyö Laval ve onun gibi düşünenlere cevap teşkil edecektir.

M. ANTEN

Tarihten Yapraklar

Abbasî Tarihinde Bermekîlerin Imhasına Sebep Olan Hâdise

Vezirlerden birinin huzurunda, babadan oğula vezarette bulunan Bermeki'lerin cömertliğinden bahsedildiği zaman vezirin canı sıkılmış:

— Bu aile hakkında zannedersem biraz da tarihçilerin mübalâgası var. Demiş. Böyle yalan dolan rivayetlere gerçek nazariyle bakmak akıl kârı değildir!

Mecliste hazır bulunan zarif lerden biri sormuş:

— Fakat, acaba zatıalinizin ecdadınız hakkında böyle yalan dolan rivayetler neden çıkmamış?

★ ★

Hükümdara muadil belki de hükümdardan fazla nüfuz sahibi olan bu aile Abbasî tarihinde pek mühim bir mevki tutar. Kanunî Süleyman tarafından veziri makbul yahut maktul İbrahim Paşaya verilen mevki Bermeki'lere verilen salâhiyet ve nüfuza nisbetle hiç kalır. Harunürreşit devrinde Bağdat hükûmeti demek Bermeki'ler demekti.

Bu aile Abdülmelik oğlu Süleyman zamanında Şam'a hicret etmiş ve sonraları hilâfet Abbasilere geçtiği zaman bütün nüfuz ve iktidarı ellerine almışlardır; silsilelerinin İran hükümdarlarına karabeti olduğu ve "Nevbahar,, ateşgedesinin vakıflarınlan Sedaniye vakfının mütevellisi olduğu söylenir. (Bermek) kelimesinin de bir vilâyet adı olduğu yahut bu vakfın mütevellilerine mahsus bir lâkap olduğuna dair bir rivayet vardır.

Müstesna bir imtiyaza malik olan bu aile uzun müddet iktidar mevkiinde kaldıktan sonra bir gün hâlâ tarihte meçhul kalan bir sebepten dolayı imha edildiler. Harunürreşit en büyüklerine "pederim,, onun oğullarına da "biraderim,, dediği Bermeki'leri aielece mahvetti. Veziri, musahibi, nedimi ve nihayet hemşiresini vererek kendine eniste yaptığı Caferi idam ettirdi. Babası Yahya ile Fazl'ı zindanda hapsetti. Bütün servetlerini, mallarını mülklerini zaptetti.

Bermeki'ler bu suretle imha edilmelerinin sebeplerini de kendileri de bilememişlerdir. Arap müverrihlerinden Tabarî ile diğerlerinin saydıkları sebepler ihtimalât hududunu aşamamıştır. Tarihçilerin söylediklerine göre hükümdar Raşidin hülefadan İmam Alinin torunlarından Yahyayı idam ettirmek üzere Cafere teslim etmiş. Cafer maznunun hasep ve nesebine hürmet ederek onu serbest bırakmış. Bu haberi Caferin hasımlarından Rebi oğlu Fazl hükümdara yetiştirmiş. Harunürreşit bundan fevkalâde müğber olmuş fakat iğbirarını muhatabına hissettirmemek için:

— Sen benimle Caferin arasına girme. Alevinin serbest bırakılmasını ben irade ettim! Demiş ve biraz sonra Caferi huzuruna çağırtarak sormuş:

— Sana idam edilmek üzere teslim ettiğim Yahya öldürüldü mü?

— Evet efendim.

— Böyle olduğuna benim başıma yemin eder misin?

— Sizin başınıza yemin ederim, ki bu adam idam edilmemiştir.

— Niçin?

— Çünkü evvelâ sizin bir bigünahın kaniyle muatep olmanızı istemedim. Sonra da Yahya gibi bir mübarek zatı öldürtmenize vicdanım kail olmadı. Kendisinden aleyhinizde bir hareket yapmıyacağına söz aldım ve serbest bıraktım.

Harunürreşit buna karşı cevap vermemiş fakat kendi iradesine edilen muhalefetten dolayı Bermeki'lerin imhasına o dakikadan itibaren karar vermiştir.

Bir başka sebep olarak da hükümdarın kız kardesi Abbase meselesini ileri sürerler. Harunürreşit, küfüv olmadığı için çocuk sahibi olmamaları için Cafere zifaf olmamak şartiyle kız kardeşini nikâh etmişti. Karı koca bu memnuiyeti çiğnediler. Bunu haber alan Harun, Caferi ve kız kardeşinden olan çocukları idam ettirmiştir. Vak'ayı bu sebebe istinat ettirmek yanlıştır. Bunu doğrudan doğruya bir efnase olarak kaydetmeğe mecburuz. Çünkü Bermeki'lerin imhası hicretin seksen yedinci senesinde vuku bulmuştu. Abbase ise seksen iki tarihinde ölmüştür.

Bunlardan başka Caferin iki milyon dirhem sarfederek bir saray yaptırmasını, hükümdarın vilâyetleri gezmeğe çıktığı zaman uğradığı şehirlerde köylerde bütün çiftlik ve arazinin Bermeki'lere ait bulunmasını da imha sebepleri olarak kaydetmek doğru değildir. Hattâ İbn Huzi'nin anlattığına göre, hükümdarın neşeli bir gününde nedimlerinden biri küstahlık ederek Haruna Bermeki'ler hakkındaki gazabın sebebini sormuş. Harun:

— Senin bu sualine verilecek sağlam cevap şudur: Demiş. Eğer bunun sebebine sırtımdaki gömleğin bile vâkıf olduğunu bilsem, arkamdan çıkarır, ateşe atar ve yakardım!

Bundan anlaşılıyor ki, imhanın sebebini pek derin meselelerde araştırmak lâzımdır. Bu itibarla Bermekî ailesinin söndürülmesinin Arap hilâfetlerindeki milliyetperverlik cereyanından ileri geldiğine atfetmek icabeder. Arap hükümdarlarından yalnız Emevi'ler milliyetperver bir devlet teşkil edebildiler. Bermeki'lerin istisali Harunun Abbasî hilâfetini Acem nüfuzundan kurtarmak maksadına matuf olsa gerektir.

★ ★

En mühim âzası üç kişiden müteşekkil olan Bermeki'lerden en büyükleri Yahya bu felâketi evvelden hissetmişti. Zaten yalnız ailede değil, Bağdatta bile Yahyanın ilmi herkesçe tanınmış idi. Caferin kitabette naziri yoktu; Fazl ise cömertliğinden dolayı büyük taraftar peyda etmişti.

Muhibbiddin Caferin Bağdatta yaptırdığı sarayı vasfede edebitiremez. Bu şahane binada bütün levazımiyle üç yüz altmış müstakil daire varmış. Sarayın bitmesi yaklaştığı zaman vezir ahbap ve nedimleri ile beraber sarayı gezmeğe giderler; her tarafını gezerler. Bütün dostları ve nedimleri Caferin zevkini medhettikleri halde Ümran oğlu Munis ağzını açıp bir şey söylemez. Cafer Munis'e sorar:

— Sen niçin fikrini söylemiyorsun?

— Diğer ahbabınız söylediler. Ben bir şey söylemeğe lüzum görmedim.

Cafer bu cevaptan alınır, Munis'i bir tarafa çekerek:

— Mutlaka senin de bir diyeceğin vardır. Her halde söylemelisin! Diye ısrar edince Munis:

— Ben sana fikrimi söylerim. Fakat kızmıyacaksın.

— Yemin ederim ki kızmıyacağım.

— Sözü uzun mu söyliyeyim? Kısa mı?

— Kısa söyle.

— Peki. Simdi bu cennet gibi saraydan çıktığın zaman ahbabından birinin evine gitsen ve onun evini bu yaptırdığın sarayın tamamen yahut buna yakın benzeri olarak görsen razı olur musun? O dostun hakkında ne düşünürsün? Kalbine ne gelir?

Cafer düşünmüş:

— Hakkın var. Demiş. Fakat bunu halletmek için ne çare bulmalı?

— Bunun bir çaresi vardır. Hemen şimdi yapmalı: Buradan derhal çıkıp gitme, biraz fazla kal. Böyle geciktiğin zaman mutlaka hükümdar seni çağırtacaktır. O zaman üstüne başına biraz toz toprak ve kireç bulaştır ve huzura o kıyafetle çık. Sana:

"Nerede kaldın? Bu kıyafetin ne?,, diye sorduğu zaman: "Kulunuzun lalası olduğum oğlunuz Me'mun için yaptırdığım sarayda idim. İşçilere biraz nezaret ettim. Bundan dolayı geciktim.,, Cevabını verirsin.

Cafer Munis'in dediği gibi hareket etmiş. Ve huzurda Harunürresidin sualine bu müretteb cevabı verdiği zaman hükümdar sormuş:

— Bu sarayı Me'mun için mi yaptırıyordun?

— Evet efendimiz. Siz beni oğlunuza lala tayin buyurdunuz. Ona olan muhabbetinizi biliyorum. Onun için sizin sarayınıza benzer bir saray yaptırdım.

Harunun iğbirarı geçerek, sarayda Caferin oturmasını irade etmiş.

★ ★

Hükümdar Hacdan döndükten sonra Sefer ayının ilk günlerinde Ubeyd Hâcibi çağırtır:

— Cafere gideceksin. Başını kesip bana getireceksin.

Harunun vezirine karşı olan muhabbetini bilen Ubeyd hayretle sorar:

— Veziriniz Cafer Bermeki'yi mi murat ediyorsunuz?

— Evet onu.

Ubeyd Caferin nezdine gider, iradeyi tebli ğeder. Cafer, güler.

— Mutlaka Harun sana bu iradeyi verdiği zaman düşünmemiştir. Sen onun iradesini yerine getireceksin, fakat sonra pişman olacak ve sana gazebedecek belki senin de boynunu vurduracak. Şayet sonra pişman olduğu zaman iradeyi yerine getirmediğini öğrenecek olursa sana ihsanda bulunacak:

Ubeyd:

— Buna ben de eminim. Fakat ya böyle olmazsa..

Cafer:

— Bunun kolayı var Saraya kadar beraber gidelim. Ben kapıda beklerim. Sen huzura girer, iradeyi yerine getirdiğini söylersin. Eğer nadim olmazsa dışarı çıkar, boynumu vurursun...

Vezirin dediği gibi yapmışlar, Cafer de kapıda beklemiş, Ubeyd huzura girmiş; Harun:

— İrademi yerine getirdin mi?

— Evet efendimiz.

— Getir kellesini göreyim.

Cellât dışarı çıktığı zaman Caferi diz çökmüş olduğu halde bulmuş. Hemen boynunu vurmuş ve kellesini hükümdara getirmiş.

Harunürresidin gözünden iki damla yaş dökülmüş. Kapının yanında duran yaverlerinden birine cellâdı işaret ederek:

— Şunu öldürünüz! Demiş. Caferin katilini karşımda görmek istemem!

★ ★

Hemen o gece Yahya, Fazl ve bütün Bermeki'ler tevkif olunarak zindana atıldılar. Bütün malları, mülkleri zaptedildi. Ayrıca vilâyetlere emirler gönderilerek bu aileye mensup olanlar da tevkif ve hapse konuldular. Yalnız Bermeki'ler değil, onlara mensup olanlar bile imhadan kurtulmadılar.

Meskenleri saray iken zindana

(Devamı 4 üncüde)

Tarihten Bir Yaprak

Tarih ve Mizah

Tarihte bir Bühlul vardır ki Bağdadın en azametli zamanı olan Harunürreşit devrinde hazır cevaplığı ile şöhret almıştı. Bühlul'ün hükümdarın baba bir ana ayrı kardeşi olduğu da söylenir. İşi harabatiliğe vurmuş, ve bütün hayatını kalenderane geçirmiştir. Harunürreşidin ikide birde Bühlul'ü huzuruna getirtip kendisini güzel giyindirmek, ikametine mükellef bir ev tahsis etmek ve bütün masarifini temin etmek istemesinin böyle bir rivayete sebep olduğu zannolunuyor. Bir gün hükümdar yine böyle bir teklifte bulunmuş. Bühlul bu teklifi kabul etmemiş:

— Beş parmak bir değildir. Sen kendini saraylarda, kâşanelerde debdebe ve daratta hapsediyorsun. Ben kendimi o dar mahite kapatamam. Bütün dünya benimdir. İnsanlar beni divane zannederler. Halbuki dört gün lük ömürlerinde hiç bir şeyle bağlı olmamak saadetini tatmıyanlara nisbetle ben daha âkilim.

Bu bir ziba reviştir âkil ol divâne sansınlar!

Demiş ve yine eski hayatına avdet etmiştir.

★ ★

Harunürreşit Mekkeye giderken Bühlul Kûfede mer kebi durdurarak Harunun yanına gelmiş:

— Allah bir insana cemal, mal ve iktidar ihsan ederse ona güzel nazarı var demektir!

Hükümdar bu sözden Bühlulün kendisinden bir şey istediğini zannederek:

— Bühlul! demiş. Ben senin borçlarının ödenmesi için emir vermiştim.

— Niçin böyle bir emir verdiniz? Ben sizden bir şey istedim mi? Siz benim borcumu düşünmeyin, kendi borcunuzu düşünün.

— Benim kime borcum var?

— Sizin halka adalet borcunuz var. Onu ödeyiniz. Bu öyle bir borç ki ondan ölmedikçe kurtulamazsınız.

— Sana biraz erzak tayin etsem tireyim. Ömrün oldukça rahat et.

— Böyle şey yapma. Çünkü sana rızk veren beni unutur mu sanıyorsun? Ben senin hatırın için sahibimi gücendirmek istemem!

★ ★

Bir gün Bühlul'ü çocuklar ortalarına alarak kızdırmak istemişler ve attıkları taşlarla bir kaç yerini yaralamışlar.

Bühlul bir yandan kanlarını silerler bir yandan da şiirler okuyarak çocukları taltif edermiş. Gelen geçenler zavallıya acımışlar; çocukları azarlayıp koğduktan sonra Bühlul'e:

— Bu yaramazlar seni böyle yaralayıp incitiyorlar. Sen onları şiir okuyarak taltif ediyorsun. Niçin bu kadar yufka yüreklilik gösteriyorsun? Demişler.

Bühlul cevap olarak:

— Benim ıstırabımı, onların neşesi gideriyor. Demiş. Niçin beni bu zevkten mahrum ediyorsunuz?

★ ★

Bühlul'ü tanımıyan bir adam bir gün kendisine sormuş:

— Sen garip misin?

— Akıldan sorarsan garibim Beldeden sorarsan değilim!

★ ★

Harunürreşit Bühlul'e sormuş:

— Bühlul! En ziyade kimi seversin?

— Kim karnımı doyurursa onu severim.

— Ben karnımı doyurursam beni sever misin?

— Veresiye muhabbet olmaz

★ ★

Bir gün Bühlul'e:

— Suriyelilerle Mısırlılar muharebe ediyorlar. Ne dersin? Demişler.

— Harbedip ne yapacaklar! Diye sormuş.

— Tabii birbirlerini öldürecekler!

— Neye acele ediyorlar? Biraz beklesinler, hepsi de nasıl olsa eninde sonunda ölecekler. Muharebeye ne lüzum var?

Tarihçi

Trakyada Mahsul Vaziyeti

Edirne, (TAN) — Trakya vilâyetlerinin orak ve hasat mevsimi yaklaşmıştır. Bölgede her çeşit mahsul iyi ve bereketlidir Devletin vilâyetlerimiz için gönderdiği 141 orak makinesinin bazılarında ziraat memurları bulunmaktadır.

Bu mıntakaya beş tane harman makinesi de verilecektir. Bu makinelerin yedek parçaları Babaeski, Lülburgaz ve Corluda açılacak olan "yedek parça" merkezlerinden temin edilecektir.

Orak makineleri vasatî olarak günde 600 dönüm biçmektedir.

LOKMAN HEKİMİN ÖĞÜTLERİ

NE İŞ GÖRÜRLER?

Kanımızdaki beyaz kürecikler, bir memleketteki posta idaresi, jandarma teşkilâtı ve müdafaa ordusu gibidir. Belki daha doğrusu; insanlar posta idareleriyle jandarmayı ve müdafaa ordularını, kendi vücutlarındaki beyaz küreciklerin yaptıkları işlere göre - tabiî, farkında olmadan fakat tabiatin sevkiyle - teşkil etmişlerlir.

Bu işleri görebilmek için, beyaz küreciklerin iki önemli hassaları vardır: Biri incecik kan damarlarının kenarlarından, damarın kenarını hiç bozmadan, çıkıvermek, biri de kendi kendine hareket etmek. Zaten birinci hassa da ikincisinin bir neticesi demek olduğundan, vücudümüzdeki başka hücreler sabit oldukları halde beyaz kürecikler de hareket hassası var demek olur... Vakıâ bu hareket hassası pek de büyük değildir: Bir kürecik saatte bir milimetre yol gider. Bununla hiç hareketsizlikten elbette daha iyidir.

Onların postacılıkları, küçük havuzlarından biraz uzakta kalkan damarlarından yahut lenfadıkları için gıdalarını doğrudan doğruya oralardan alamıyan, hücrelere gıda götürmekdir. Onun için beyaz kürecikler daima şekerle, yağla ve albüminle yüklü bulunurlar... Bazıları pek yağlı olduklarından, o yükü boşaltıncıya kadar uzunca bir müddet beklerler...

Beyaz küreciklerin gördükleri jandarma vazifesi, vücudün hücreleri arasında yavaş yavaş, saatte bir milimetre yürüyüşle dolaşmaktır. Zaten kol gezen jandarma ve polis devriyeleri de pek hızlı yürümezler... Beyaz kürecikler böyle kol gezdikleri vakit hücreler arasında vücude yabancı bir madde bulunca, onu yakalarlar, yutarlar ve eritiverirler.

Onların vücudü müdafaa vazifeleri, şüphesiz, daha büyüktür. Vücudün bir tarafı bir zora uğrasa, yahut bir tarafı kesilse, bir taraftan vücude mikrop girse beyaz kürecikler hemen oraya hücum ederler. Fakat bu halde kendilerinin tabiî yürüyüşleri yetişmez. Kan onları lüzumu olan yere en yakın istasyona kadar götürür, oradan beyaz kürecikler ince damarların arasından kendi kendilerine çıkarak müdafaa edecekleri yere kadar varırlar... Onların mikroplarla mücadelesini, mikropalrı nasıl telef ettiklerini, mücadelelerde kendilerinin nasıl telef olduklarını bilirsiniz. Cerahat dediğimiz şey en ziyade, böyle telef olmuş zavallı beyaz kürecikler dir....

Görüyorsunuz ki, bir yere denizden, tayyareyle yahut şimendüferle asker göndermek de pek yeni bir usul değildir. Vücudümüzdeki kanımız, vucudün müdafaa ordusunu acele nakletmek usulünü çoktanberi bilirdi.

Kan ve Yumurta

Sarısından Yapılan Resim

Dünyanın her tarafında büyük bir yokluğun hüküm sürdüğü malûmdur. Bu arada Fransada, ressamların da kendilerine göre dertleri vardır. Gün geçtikçe resim yapacak boya bulmak imkân harici bir hale gelmiştir.

San'atlerinin tehlikede olduğunu gören "Albi,, li on iki ressam başbaşa vermiş; düşünmüş taşınmış ve en nihayet boya yerine başka maddeler kullanarak işlerine devam etmeğe karar vermişlerdir.

Şimdi Albi'deki stüdyolarında bu ressamlar harıl harıl yağlı boya tablolar yapmaktadırlar.

Buldukları usul şudur: Resimlerinde siyah boya yerine yumuşak olan antrasit kömürü kullanmaktadırlar.

Kırmızı boya yerine Albi'de gayet bol bulunan bir cins tuğla kullanmaktadırlar. Kahve rengi boyanın yerini güçlükle elde edebildikleri öküz kanı tutmaktadır. Bu sebepten resimlerinde mümkün olduğu kadar az kahverengi kullanmaktadırlar.

Beyaz boyanın yerini tutan iki madde vardır. Bunların birisi krem diğeri de yumurta beyazıdır. Albide bulunan yumuşak bir nevi kil gümüşî boya ihtiyaçlarını yenmektedir. Yine yumurtanın sarısını da sarının yerini tutmak için kullanmaktalırlar.

Ve işte böylece Albi'deki odalarında bu 12 ressam başladıkları tablolarını bitirmek üzeredirler.

Bu doğrusu san'at uğrunda katlandıkları büyük bir mahrumiyettir. Zira bir çok defalar vesika ile yemek için aldıkları yumurta ve süt kremini boya olarak kullanmak mecburiyetinde kalmışlardır.

Fakat tabloları görmüş olanlar şmdiden alınacak neticenin çok muvaffakıyetli olacağı kanaatindedirler.

★ ★

Denizden Çıkarılan Devâsa Adam

Kaptan Oliver İngilterenin küçük bir limanında rıhtımda demirli duran gemisinin güvertesinde dolaşıyor; daha o sabah şimdiye kadar gösterdiği kahramanlıkların mükâfatı olarak kendisine verilen madalyayı, yapılan teşekkürleri düşünüyordu.

Gece gayet karanlık ve sakindi. Güvertenin kenarına dayanmış, duran Oliver birdenbire aşağıda karanlık suyun içinde bir çırpınma ve ses işitti. Birisi imdat istiyordu.

Derhal o tarafa koştu. Suyun içinde bir geminin dibinde bir adam boğuluyordu. Oliver derhal aşağıya ip attı; ve onun bu ipe asıldığına kanaat getirdikten sonra ipi yukarıya çekmeğe başladı.

Bu güç bir işti. Bu görünmiyen adam muhakkak ki çok iri yarı bir mahlûktu: ve Oliver'den çok daha ağırdı. Kendisi gemiciler arasında kuvvetiyle meşhur olduğu halde Oliver ipi yukarı çekmekte son derece müşkülât çekiyordu. Elleri kan içinde kalmıştı.

Kafasını bir iki defa demir parmaklığa büyük bir şiddetle vurdu. En nihayet yükünü yukarıya çıkarmıştı. Geç olmakla beraber gürültüyü duyan gemiciler de güverteye koşmuşlardı.

Yerde sırsıklam, perişan bir halde yatan adam, bitkin bir sesle:

— Hayatımı kurtardınız, dedi. Işıklar maskeli olduğu için zindan karanlığında önümü göremedim. Denizin içine yürümüşüm meğer..

Bu kazazede adamla beraber onun kurtarıcısı Oliver'i de has tahaneye götürdüler. Zira bu işte o da fena halde hırpalanmıştı. Ertesi günü Oliver'in resimleri yine gazetelerdeydi ve kendisine ikinci bir madalya verilecekti. Kurtardığı adam Londranın en meşhur sirkas oyuncularından 2,10 boyunda ve 200 kilo ağırlığında bir adamdı. Zaten onun şöhreti bu devâsalıktı.

Onu kurtarmak her baba yeğitin işi değildi, Oliver göstediği cebir ve cesaret dolayisiyle doğrusu bu madalyayı da hakketmişti.

GÖZÜME ÇARPANLAR

Yazan: Sevim SERTEL

No. 18 — Nakleden : ŞÜKRÜ KAYA

Kongre Vergi Koyamaz ve Kararlarını İcra Ettiremezdi

Yüz elli sene içinde her ne kadar bazı hükümleri ve teferrüatı değişmiş ise de, esas itibariyle bu sistem asla bir değişikliğe uğramamıştır.

Göze çarpan nokta:

Göze çarpan esaslı ve tek nokta, koloni ile onu doğuran devletin yekvücut olmasıdır. Tecrübe ilerledikçe, sistemin iyiliği daha ziyade belirdi ve kıymetini isbat etti. İlk on üç devletle birbiri ardınca eklenen otuz beş devletten yalnız altısı, ihzari safhadan geçmemiştir. Fakat bunların dördü tamamiyle ona benzer bir safhadan geçmişlerdir. Diğer 29 devletin hepsi "arazi,, şeklinde devlet çıraklığı etmişlerdir. Eğer bugün bütün bu devletler aşağı yukarı birbirinin aynı olan, bir "teşkilâtı esasiye,, ile idare olunuyorlarsa, bu mutabakat bunların aynı terbiye ve tecrübe ile yetişmiş olmalariyle izah olunur.

Bu metodun diğer bir neticesi de, uzun bir müddet tatbik olunursa koloniler genişlik ve nüfus itibariyle, kendini doğuran Metropolü geçmesidir. Amerika Birleşik Devletlerinde bu böyle olmuştur. 1790

Nüfus yazımında üç, dört milyondan ibaret olan nüfus bugün yüz yirmi milyon olmuştur ve bunun % 70 e yakını Allegheims'in öbür tarafında yaşar. 1787 kolonileri, refah ve kudreti gözümüzün önünde duran Amerikan halkını teşkil edecek kadar artmıştır.

Kanunu esasî ihtiyacı:

Fakat 1787 de bu halkın her şeyden evvel bir kanunu esasiye ihtiyacı vardı. Bu noktada milli hissiyattan bir gerilik göstermiş olan konfederasyon maddeleri, kifayetsizliğini bol bol isbat etmişti. 15 İlkteşrin 1777 de kabul edilen bu maddeler ancak 1781 de tasdik edilmişti. Bu gecikmenin sebebini ve bunun millet için hayırlı olduğunu söylemiştik: Garp arazisinin yedi devlet tarafından, kongreye terkedilmesi, millete vasi bir milli emlâk temin ediyordu ki, satışı, hem borçların ödenmesine, hem de orada yeni yeni devletler teşekkül etmesine yaramıştı. Fakat tasdik edilmiş olmakla bu maddeler maatteessüf daha müesir olmuş değillerdi. Bu maddeler Birlikte Kongreninkinden başka hiçbir otorite bırakmamıştı. Kongrenin de, ne icraî salâhiyeti, ne milli mahkemeleri, ne vergi tahsili mekanizması, ne ticaret işlerinde bir otoritesi, ne devletlerin muhtelif rayiç ve kıymette hudutsuz para çıkarmaları üzerinde bir mürakabesi, ne de ordu ve bahriye denebilecek bir kuvveti vardı.

Devletlerin ikiden yediye kadar gönderdikleri ve Filâdelfiyada toplanan murahhasların basit bir içtimaından ibaret olan kongrenin sarih bir salâhiyeti yoktu; harbin tazyiki altında, harbin icap ettirdiği vasi salâhiyetleri merkezi bir kuvvet olarak muvakkaten icra ediyordu.

Bunu 1783 e kadar esaslı kısımlarında yapabilmişti. Fakat sulh imzalanınca, mahzurları göze çarpmakta gecikmemişti: Dahili anarşi tehditleri, gümrük kavgaları, sınır münazaaları, kâğıt para çıkarma çılgınlığı; Massaşüsette bin beş yüz kişilik müsellâh çete, hiçbir salâhiyet ve kuvveti olmıyan bu kongre karışıklıklara yalnız alâkasızlıkla mukabele ediyordu: Âzalar içtimaa bile gelmiyorlardı. Denilebilir ki, merkezi bir hükûmet yoktu.

Medesin (Modison) tarafından 1781 de, Vaşington tarafından 1783 ve 1784 de muhtelif ıslahat projeleri teklif edilmişti.

Amerika Birleşik Devlet tarihinde ekseriya olduğu üzere ekonomi politikaya takaddüm etti. Ahvalin icabettirdiği ekonomi zaruretleri bu genç milletin talihinde hayırlı cereyanlara yol açtı.

Teşkilâtı esasiyenin ıslahı:

Teşkilâtı esasiyenin ıslahı Amerika Birleşik Devletleri için hayati bir dava olan harici ticaret meselesinden çıktı. Filhakika istiklâl ticarete ait hususlarda Amerikalıları İngiliz rejimi altında bulundukları zamandan da fena bir durumda bırakıyordu. Bilhassa Antillerle alış verişin onların iktısat hayatlarında esaslı bir ehemmiyeti vardı. Mazinin ticarî imtiyazlarını iade için tek bir çare gördüler: Muslile mukabele (represailles).

Halbuki kongrenin bu hususta salâhiyeti yoktu. Teklif olunan birçok tadil takrirleri muvaffak olmadı; çünkü bir tadilnamenin geçmesi için bütün devletlerin müttefikan razı olmaları lâzımdı; bunu da elde etmek mümkün olmadı.

Vaziyete bir çare aramaktan vazgeçilemezdi. "Birleşik Devletlerin ticaretiyle meşgul,, olmak üzere 1786 da muhtelif devletlerin murahhasları Annapoliye çağrıldı.

Davete icabet eden pek az murahhaslar karşısında "Birliğin ihtiyaciyle mütenavip bir ahenge sokmak,, üzere, konfederasyon maddelerini tetkik etmek gibi daha geniş bir mesele ile uğraşmak vazifesiyle yeni bir konvansiyon meclisinin ertesi sene Filadelfiyada toplanmasını teklifle iktifa etmek maslahata daha muvafık görüldü. Teşkilâtı esasiye bu gayretin mahsulüdür.

Konvansiyone verilen asıl mevzu konfederasyon maddelerinin tadili idi. Fakat murahhaslarının geleceği en iyi sezenleri, hükûmet şeklinin tepeden tırnağa kadar tadili lüzumuna derhal kani oldular. Eğer mesele bu kisve altında gösterilmiş olsaydı, murahhasların birçoğu bu kadar topyekûn bir tadile şüphesiz mütemayil olmıyacaklardı. Yeni bir rejim taraftarları, kimseyi ürkütmemek ve yavaş yavaş kendi davalarına kâfi miktarda iltihakları temin etmek için ihtiyatlı davrandılar. Reislik meselesini sarahaten gören Vaşingtona verildi. Mesele, Amerikan milletinin heyeti umumiyesini bir heyet halinde temsil ettirmek ve bu suretle, bütün Amerika halkını ilzam edecek meşru bir salâhiyet elde etmekti. 1754 de kurulan Albani kongresi bunu halle çalışmıştı; 1787 konfederasyon konvansiyonu bunu halletti.

1774 kongresiyle işlemiye başlamış olan eski konfederasyon, hükûmet heyeti umumiyesiyle devletlerin temsil eden tek bir heyette idi, şahısları temsil etmiyordu. Bu sebepledir ki, "Parlâmento,, değil de "Kongre,, denilmişti. Bu heyeti meselâ İngiliz Parlâmentosu gibi bir milletin teşrii meclisinin değil, Avrupa devletlerinin bir kongresine benziyordu. Bu kongrenin hiçbir icraî ve adlî salâhiyeti yoktur.

Kongrenin salâhiyetleri:

Vergi koyamazdı, kararlarını da icra ettiremezdi. Bu noktada, konvansiyonda iki mütenakız fikir belirdi. Büyük devletlerin istediği gibi, teşrii salâhiyeti nüfus esası üzerine intihap olunan, bir kongreye mi verilmeli, yoksa bilâkis küçük devletlerin arzu ettikleri üzere teşrii kuvveti, eski konfederasyon rejiminde olduğu gibi yalnız devletlerin mümessili olan kongreye mi verilmeli? "Virjini,, planına karşı "Niyu Cersey,, planı. Mesele büyük ve küçük devletler arasında idi, fakat mesele aynı zamanda hakiki milli hükûmetle birlik yapmış devletlerin salâhiyetsiz federasyonu arasında idi. Kuvvetlerin müsavi surette inkısamı karşısında, eğer bir anlaşma zemini bulunmazsa, konvansiyonun dağıtılmasından başka çıkar bir yol görünmüyordu. Haftalarca süren gayet şiddetli münakaşalardan sonra bir uzlaşma üzerinde karar kılındı, bu uzlaşmaya göre, kongrenin aşağı kamarası (mebusan meclisi) muhtelif devletlerin nüfusu nisbetinde (esirlerin hakiki nüfusların beşte üçü sayılacaktı) intihap olunan murahhaslardan teşekkül edecek; yukarı kamarası (Ayan meclisi) nüfusunun genişliği ne olursa olsun, devlet başına gönderilecek iki senotodan (ayandan) terekküp edecekti.

Bu esaslı bir değişiklikti. Mümessiller Kamarası, Amerikan milletinin heyeti umumiyesine karşı her devletin, kendi meclisi kendi milletine ne idiyse o olacaktı. Milletin heyeti umumiyesi bu mecliste temsil edilmiş olacaktı. Millet de, kendine vergi koyabilirdi. Seno (âyân) devletler arasındaki müsavilik esaslı eski prensibi muhafaza ediyor, bu suretle ayrı ayrı hâkimiyet (egemenlik) hakkını haiz devletlerin bir kongresi olmak şeklini devam ettiriyordu.

Amerika kongresinin, bir teşrii meclis mahiyetinde olmayan rolünü, ve hususiyle, (üçte iki ekseriyetle büyük eçilerin tayinlerine müdahalesi ve muahedelerin tasdiki gibi) harici siyasette tatbika devam ettiği otoriteyi iyi anlamak için, kongrenin menşeine çıkmak ve mahiyetini gözden kaçırmamak lâzımdır.

Yeni kongre, ticareti alâkadar eden her şeyi, parayı, maliyeyi ve devletler arasında tesis edilen mutlak mübadele serbestisini mürakabe ediyordu.

İki, kamara uzlaşması kabul edildikten ve iki kamaradan birinde olsun müsavi surette temsil edilmekle küçük devletler tatmin olunduktan sonra, yine her adımda bir takım uzlaşmalara ihtiyaç hissedilmekle beraber, işler daha az müsademesiz ve daha çok kolaylıkla müzakere edildi.

Meclisin, konfederasyon meclisinden, bilhassa vergi ve ticaret meselelerinde, daha geniş salâhiyetli olması kabul edildi. Fakat en kat'i ve müessir olan cihet, merkezi otoriteye idaresini kuvvetle icra ettirebilmek salâhiyetinin verilmiş olmasıdır. Kongre (Birliğin kanunlarını icra ettirebilmek için milis kuvvetlerinin celbini emretmek" hakkını aldı; bilhassa, icra kuvvetinin başında artık bir şef vardı.

Halli güç bir mevzu:

Konvansiyonda bahis mevzuu olan, bu icra kuvveti meselesi, temsil meselesi kadar tehlikeli olmamakla beraber, belki halli en güç bir mevzu idi. Unutmamalıyız ki, o zamanın adamları, işleri krallık noktai nazarından görmekten kendilerini menedemiyorlardı. Birliğin birinci derecedeki âmirine, krallık payesi vermeden, kralın salâhiyetlerini vermek, onu tayin etmek hususunda takip edilecek usule ve onun hak ve vazifelerinin tesbitine verilecek ehemmiyeti daha ziyade arttırıyordu. Bitmez gibi görünen münakaşalardan ve halledilmiyecek sanılan, ihtilâtlardan sonra, ekseriyet, tekrar intihap edilebilmek üzere, dört senelik kısa bir müddet lehinde karar kıldı. İcra kuvveti, teşrii kuvvetinden müstakil olsun diye, icra şefinin, teşri meclisi tarafından intihap edilmiş olması arzu olunmadı; diğer taraftan halk tarafından intihap olunması fikrinden de çekinildiği için bunda da bir uzlaşma yapıldı. Her devletin kendi kanunu ile tayin edilecek ve reyinde serbest, hususî bir intihal heyeti kuruldu. Reisliğe seçilebilmek için reylerin ekseriyetini almak lâzımdı. Müntehiplerin içtimaını, kabul etmiyen ve binaenaleyh bir isim üzerinde, önceden anlaşmak mümkün olmıyan bir intihap tarzında, ekseri ahvalde bir neticeye varılmamak beklenebilirdi. Böyle bir hal vukuunda, kongrenin, en çok rey alan beş kişi arasından birini reis intihap etmesi kararlaştırıldı. Büyük devletlerle küçük devletler arasında diğer ve son bir uzlaşma, kongrenin bu seçimini, her devletin bir reyi olmak üzere mümessiller kamarasına bırakıldı. İntihap heyetinin rolü bu suretle tahdit edilmiş oldu. Demek ki filiyatta son seçimi kongre yapmış olacaktı.

(Arkası var)

Askerî Vaziyet

(Baş tarafı 1 incide)

Fakat burada tali İngiliz donanmasına yardım etmemiş, ve Bismark Hood gemisinin hazinesine isabet ettirdiği bir mermi ile dünyanın en büyük gemisi olan 42 bin tonluk Hoodu batırmıştır. Bu müsademe esnasında aldığı yaralara rağmen Bismark, kaçmıya teşebbüs etmiş, fakat İngiliz donanması onu takibe koyulmuştur. Bismarkı takip eden İngiliz donanmasında sefere yeni çıkmış 35.000 tonluk Prince of Wales zırhlısı, Ark Royal tayyare gemisi de bulunmaktaydı.

Bismark süratini kaybettiği için yavaş gidiyor ve dümeninde bir sakatlık bulunduğu için gemi devirler yaparak ilerliyebiliyordu. Buna rağmen Bismarka en büyük darbeyi, tayyare gemisinden uçurulan ve torpil taşıyan tayyareler indirmislerdir. Bismark tayyarelerden atılan torpillerin isabetiyle batmıştır. Bu suretle de tayyarenin harp gemisine üstün olduğu bir defa daha sabit olmuştur.

Ayni hadise Girit sularında da tayyarelerin lehine olarak tekerrür etmiştir. Burada Almanların denizden Giride asker ve malzeme nakletmesine mani olmak vazifesini üzerine alan İngiliz filosu, Alman stuka tayyarelerinin hücumuna uğrıyarak ağır zayiat vermiştir. Almanların iddiasına göre burada İngilizler dokuz kruvazör, 6 destroyer kaybetmişlerdir. İngiliz amiralliğinin dünkü tebliğine göre ise İngiliz filosunun kayıbı 2 kruvazör ve 4 torpidodan ibarettir.Hasara uğrayan kruvazör ve destroyerler bunun haricindedir. Bu muharebede tayyareler donanmava üstünlüklerini isbat etmişlerdir.

Almanlar için Bismarkı kaybetmek, İngilizlerin Hood zırhlısını kaybetmelerine nazaran çok daha mühimdir. Çünkü Almanyanın bu tipte ancak Amiral Tripitch isminde bir diğer gemisi vardı.r Ve harp başladığı gündenberi Graf Spee ve Deustchland gibi iki cep kruvazörünü kaybetmiştir. Yalnız deniz harplerinde tayyarelerin üstünlüğü deniz kuvvetleri hakkındaki telâkkileri de altüst etmiştir. Bunun da unutulmaması lâzımdır.

★

Girit'te:

Giritte harp çok çetin bir safhaya girmiştir. Almanlar burada hava üstünlüğünü ele aldıktan sonra ada ile olan deniz münakalesini temine teşebbüs ettiler. Üç gün devam eden bir deniz harbinden sonra İngiliz filosunu Giridin şimalindeki sulardan çıkardıklarını iddia ettiler. Fakat bu iddiaları teeyyüt etmedi. Çünkü şimdiye kadar denizden adaya mühim sevkiyat yapmıya muvaffak olduklarını gösteren hiç bir delil yoktur. Yalnız ufak balıkçı gemileri ile bazı nakliyat yaptıkları anlaşılmaktadır.

Denizden nakliyat yapabilmek için yalnız İngiliz filosunun oradan çıkarılması kâfi değildir. Aynı zamanda Giridin şimal sahillerindeki limanlardan hiç olmazsa birini elde etmek lâzımdır. Halbuki Kandiya, Resmo limanları İngilizlerin elindedir. Suda koyu henüz Almanların eline geçmemiştir. Hanyada muharebe devam etmektedir. Almanlar hâlâ bütün kuvvetlerini Suda limanını işgale harsetmiş gibidirler. Bu limandan İngilizler de artık istifade edemiyorlar. Fakat Almanlar da bu limana sahip değildirler.

Girit harbinin bugün bulunduğu safha malzeme ve takviye kıtaatı harbidir. Almanlar kısmen denizden ve havadan mütemadiyen takviye kuvvetleri ve malzeme gönderebiliyorlar. Hattâ son günlerde hafif tanklar da sevkettikleri haber veriliyor. Halbuki İngilizler deniz üstünlüğünü kaybederlerse, buradaki kuvvetlerine yardımcı kuvvet göndermekte güçlük çekeceklerdir. Çünkü arkası kesilen, malzeme ve mühimmat alamıyan kuvvetler ellerindeki stokları sarfettikten sonra harbe devam edemezler. Almanların iki gün evvel Kandiya, Resmo ve Hanyayı sıkı bir bombardımanla yakıp yıkmalarının sebebi de, buradaki mühimmat ve erzak depolarını imha ederek müdafileri malzemesiz ve erzaksız bırakmaktır. Fakat dün gelen haberler, İngilizlerin Kandiya ve Resmo limanlarına yeni takviye kıtaları getirdiklerini bildirmektedir.

Demek ki İngiliz filosu Girit sularından çekilmiş değildir. Takviye kıtaları İngiliz filosunun himayesinde sevkedilebilmektedir.

Bu vaziyete göre İngilizler Girit adasını kolay kolay terketmek niyetinde değildirler. Giridin isgali Almanlara pahalıya mal olacaktır. Daha şimdiden en az 250 tayyare kaybettikleri zannedilmektedir. Herhalde Almanlar Giritte zannettikleri kadar çabuk muvaffak olamamışlardır.

Almanya Osmanlı İmparatorluğu Oluyor

(Baş tarafı 1 incide)

kat kazandıklarının mühim bir kısmını hükûmet alır.

Askere gidenlerin yerlerini esirler kadar kadınlar da almışlardır. Evvelce kadınların çalıştığı bütün işlerde, mağazalarda, dairelerde ve müesseselerde erkeğin yerini kadına vermişler dir.,,

★ ★

Bu müşahedeye nazaran Almanya bir Osmanlı Imparatorluğu olmaktadır. Alman milleti, vaktiyle Osmanlı Imparatorluğuna sahip bulunan Türkler gibi kurmakta olduğu büyük Imparatorluğun şerefine omuzlarında silâh cepheden cepheye koşarak harp etmekte, ölmekte ve ıstırap çekmektedir. Cephe arkası işleri esirlere, reayaya ve diğer azlıklara kalmıştır. Almanya dahilinde esirler, Alman işgali altındaki yerlerde küçük milletler istihsal ile, Almanlar harple meşguldürler.

Bu anomalie, harpten sonra Almanyanın en büyük felâketini hazırlıyan âmil olacaktır. Bu harp bittikten sonra da Alman milleti Imparatorluğu korumak vazifesini üzerine alacak, Avrupanın müdafaa vazifesi onun omuzlarına yüklenilecek, ve istihsal işi yine reayaya azlıklara, kadınlara ve küçük milletlere kalacaktır. Osmanlı Imparatorluğunun inkırazını, Türk milletinin felâketini intaç eden bu anomalie, yarın da Almanyanın en büyük sosyal derdi ve ıstırap kaynağı olacaktır.

Trakyada Dokuma Kursları

Uzunköprü (Hususî) — Kazamızn Kurtbey, Bayramlı ve Havzanın Hasköylerinde üç aydanberi devam etmekte olan el tezgâhları kursları mesailerini bitirmiştir.

Vekâletin yeniden gönderdiği tezgâhlarla malzeme Meriç, Keşan, İpsala kazaları ile Lüleburgaz köylerine sevkedilmektedir.

Tarihten Yapraklar

(Başı 3 üncüde)

tahavvül eden Yahya ile oğlu Fazl ölünciye kadar mahbeste kaldılar. Bir gün baba oğulun zindanda kahkaha ile güldüklerini zindancı işiterek Haruna haber verir. Hükümdar bu neşenin sebebini anlamak için mabeyncilerinden Mesrur'u zindana gönderir. Mesrur:

— Hükümdar, benim onlara olan gazebimle alay mı ediyorlar? Diye soruyor! Der.

Yahya:

— Hayır. Der. Hiç bir zaman alay etmiyoruz. Gülmemizin sebebi şudur: Bugün baba oğul canımız bir yemek istedi. Bin zahmetle bir tencere bulduk biraz da malzeme tedarik edebildik. Oğlum Fazl yemeği indirirken tencere devrildi, yemek yere döküldü. Bizi eski haşmet ve daratımızdan bu hale düşüren feleğin cilvesine karşı güldük. Mesele budur.

★ ★

Harun ile veziri Cafer hükümdarın has bahçesini gezerlerken Harun ağaçlarda fevkalâde güzel meyvalar görür. Derhal koparmak ister. Boyu yetişmediği için vezirine:

— Gel Cafer! Der omuzuma bas şu meyvayı kopar!

Vezir her ne kadar itiraz ederse de hükümdarın ısrarına dayanamaz, omuzuna basarak meyvayı koparır. Harun meyvayı pek lezzetli bulur:

— Bu meyvaları hangi bahçivan yetiştirdi?

— Efendim, has bahçenizin meyvalarını yetiştiren Bermeki'lerden bir bahçıvandır.

Hükümdar uzaktan vakayı seyreden bahçıvanı çağırtır.

— Sana bu yetiştirdiğin meyvaların güzelliğinden dolayı ihsan edeceğim. Ne istersen söyle.

Bahçıvan yeri öper:

— Efendimiz, der bana Bermeki'lerle hiç bir alâkam olmadığına dair el yazınızla yazılmış ve mührünüzle mühürlenmiş bir tasdikname veriniz. Başka hiç bir lûtuf istemem.

Harun güler, fakat bahçıvanın dediğini de yapar.

Bütün aile imha edildiği zaman Bermeki'lerden yegâne kurtulan adam bu bahçıvan olmuştur. Tevkif edildiği zaman hükümdarın tasdikinamesini göstermiş ve bu sayede canını kurtarmıştır.

Vakayı merak edenlere şöyle söylermiş

— Caferin, hükümdarın omuzuna bastığını görünce artık zeval zamanının yaklaştığını derhal anladım!

★

RADYO

BUGÜNKÜ PROGRAM

7.30	Program	18.25	Politika
7.33	Müzik (Pl.)	18.44	Çocuk saati
7.45	Haberler	19.30	Haberler
8.00	Müzik (Pl.)	19.45	Fasıl
8.30	Evin saati	20.15	Radyo gazetesi
12.30	Saat ayarı	20.45	Türküler
12.33	Şarkılar	21.00	Memleket postası
12.45	Haberler	21.10	Gitar konseri
13.00	Orkestra	21.25	Bando
13.15	Şarkılar	22.10	Oyun havaları
13.30	Orkestra	22.30	Haberler
18.00	Program	22.45	Caz (Pl.)
18.03	Şarkılar		
18.15	Ziraat takvimi		

KAYIP — İçinde bir mikdar para ile belediye beyannamesi, maliyeye ait makbuz vesaire bulunan cüzdanımı kaybettim. Yenilerini alacağımdan hükümleri yoktur. Bulanın Fatihte Haydar caddesi 46-48 numarada Kanaat bakkaliyesi sahibi Mehmet Tahir Öney'e insaniyet namına getirmeleri rica olunur.

KAYIP — Rize nüfus memurluğundan aldığım hüviyet cüzdanımı kaybettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur. **Rizenin Soğuklu köyünden Muharrem oğlu Remzi Kurtuluş, 1327 doğumlu.**

KAYIP — 31-20007 sayılı ikamet tezkeremi zayi ettim. Yenisini alacağımdan eskisinin kıymeti olmadığını ilân ederim. **Taksim Şakiroğlu sokağı No. 19 da Yunan tebaasından Fransuva Foskola.**

YENİ NEŞRİYAT

GÜN — Cumartesi günleri çıkar siyasî ve edebî gazetedir. İlk sayısı büyük hacimde 10 sayfa olarak neşredilmiştir. "GÜN" ün bu nüshasında şiirler, karikatürler, edebî, siyasî ciddî yazılar ve imzalar vardır.

Mevsimin En Büyük Filmi
ZARAH LEANDER ve WİLLY BİRGEL'in Temsilleri
KRALİÇENİN KALBİ
(MARİE STUART)
ŞARK SİNEMASINDA
Muzafferane bir muvaffakıyetle devam ediyor.
Gidiniz Görünüz.

Bugün Matinelerden İtibaren:
ÇEMBERLİTAŞ SİNEMASINDA
Mevsimin en fevkalâde 2 filmi birden
1 - OPERA BALOSU
Bu muhteşem şaheseri İki sehhar ve cazibeli kadın:
MARHA HARELL — HELLİ FINKENZELL
Gülmeyen fakat güldüren iki erkek:
THEO LİNGEN — GANS MOSER
İki şık ve cüretkâr evli:
PAUL HORBIGER — WİLL DOHM
tarafından yaratılmıştır.
2 - ASILAMAYAN ADAM
Heyecanlı filmler kahramanı:
BORİS KARLOF'un
en muvaffak olduğu mükemmel bir şaheserdir.

Yazan : Vicki Baum — *Çeviren: Ha - Ça* — No. 33

O gün, Thorp'un "iyi gece,, temennisine rağmen pek iyi geçmedi.

İfrit yüzlü uşak, dimdik, kaskatı büfenin önünde durup, insana tatsız tuzsuz yemekler ikram ederken, rahat etmek hakikaten güçtü.

Her tabağın yanında, ayrı, ayrı altı takım çatal bıçak duruyordu. Nina bir pot kırmadan işin için den çıkabilmek için, elinden geleni yaptı. Yemekten sonra başka bir odaya geçildi, hattâ Nina, piyanoda tek parmakla bir şeyler çalarak şarkı bile söyledi. Bu, Mösyö Thorp'un çok hoşuna gitmişe benziyordu. Nina'ya bir müzik hocası vaad etti.

Vakit hayli gecikmişti. Thorp gittikçe dalgınlaşıyor, artık hiç konuşmu-yordu. Kolunu Nina'nın boynuna dolamıştı. Eli hoşa gitmiyecek derecede sıcaktı. Fakat Nina dişini sıktı, tabir caizse bu maceraya, baş aşağı soğuk bir suya dalar gibi dalmağa karar vermişti

Bunun nasıl başlayıp, nasıl biteceğini kendisi de bilmiyordu. Thorp onu, dizlerine çekerken, o, mahçup ve çekingen gülümsedi. Hattâ bir ara içine, Thorp'un da işten kendisi kadar korktuğu fikri gelince, rahatladı. Nihayet sessizlikten yoruldu, ve esnemeğe başladı. Thorp:

— Artık bu Küçüğü yatağına yatırmalıyız, dedi, ve hemen kalktı.

Bu söz Nina'nın hiç te hoşuna gitmemişti. Nina, demindenberi Thorp'un hep hayaliyle konuştuğunu tabiî bilemezdi...

Yatak odasına kadar, onu, merdivenlerden kollarında çıkarmak istedi, fakat bu boşuna bir teşebbüs oldu; çünkü kuvveti yetmiyordu, ve Nina'yı nefes nefese tekrar yere bırakmağa mecbur kaldı. Misafir odasının kapısını açarak geçmesi için ona yol verdi: Gece masası üzerinde bir lâmba yanıyordu, yatak hazırdı. Thorp't,a numarasını kaybetmiş olduğu halde, gardroptan şapkasını almak istiyen bir adamın hali vardı. Nina'ya sarıldığı zaman o ağlamağa başladı. Gözyaşlarından utanıyor, fakat elinden bir şey gelmiyordu: Avuçlarında avukatın kaba yüzünü ve her tarafında onun ağır kollarını hissediyordu: Bütün bunlar ona, öyle yabancı, öyle yabancıydı ki!

Erik'in ona sarıldığı zamanlardaki o iç sarsıntısını düşündü, birdenbire boşandı; artık hıçkırıklarını tutamıyordu.

Ağır, kâbuslu bir gece geçirmişti: Ne Erik'in onu aldattığını anladığı zaman, ne valizlerini hazırlarken, ne de evden çıkarken, hiç ağlamamıştı; şimdi, kendi üzerinde, küçük, cansız, taş bir bebek tesirini bırakıyordu.

Fakat, her şeye rağmen insanın ağlamağa da hakkı yok muydu!...

Thorp bu ağlamıya çok üzüldü ve onu, elinden geldiği kadar teskine çalıştı. Saçlarını okşıyarak:

— Ne istiyorsun? Nen var? diyordu.

Nina, hercümerç içindeydi:

— Yalnız kalmak isterdim... Boşanıncaya kadar ağlamak isterdim diyebildi.

— Peki, peki.. Ben de bir canavar değilim ya!

Evet, bir canavar olmadığı muhakkaktı, hele bilhassa Nina'ya karşı... Onu yatağında yalnız bırakarak çekildi .

Nina, uzun zaman, üzerinden durmadan kayan, hiç alışık olmadığı ipekli yatak örtusüyle uğraştı.

— Kibar yatakları, hakikaten acayipmiş! diye mırıldandı.

Ve bu, o gecenin son hâdisesi oldu...

Ertesi günü Thorp, Nina için bir apartıman aramak istemişti. Fakat bürosuna geldiği vakit, onu derhal Minneropolis'e çağıran bir telgraf buldu. İki un fabrikatörü arasında, kat'î bir anlaşma mevzuu bahisti, ve bu çok mühimdi, Nina'dan daha mühim.

Nina, Stev eve dönünce, ona karşı biraz daha iyi davranmayı düşünüyordu, fakat o dönmedi. Bir valiz hazırlayıp hemen bürosuna getirmeleri için, uşağına telefon etmişti; insan onun, evindeki genç satıcıyı tamamiyle unuttuğunu sanırdı.

Thorp bunu bilerek böyle yapmıştı; çünkü olup biteni, Mis Tekl'e çaktırmağa cesareti yoktu. Ninaya istasyondan bir telgraf çekti:

"Hiç üzülme. İstediğin gibi yaşa... Üç gün sonra dönüyorum.,,

Nina telgraf elinde, şöminenin yanına oturdu. Uşak ateşi yakmıştı, çünkü dışarıda yağmur yağıyordu, ve Ninanın buradan başka, sığınabileceği hiçbir yeri yoktu.

"Hiç üzülme!,, diye acı acı güldü, hiç üzülme! Nasıl üzülmezdi!? Yüreği kan ağlıyor, kalbi, Erik'i görmek hasretiyle yanıp tutuşuyordu. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, bir de hizmetçilerin, o mânâlı bakışları, bitmez, tükenmez bir iç sıkıntısı, işsiz, güçsüz boş durmak, koskocaman bir odada, tek başına yemek yemek, ve geceleri, yarı uykusunda, kolunun, bu fecî yabancı odada, korkunç bir boşluğa uzanışı... Erik artık yoktu, şimdi onun yerinde, yalnız, durmadan kayan, o ipekli yatak örtüsü...

Bu ona, rüzgârlı, yağmurlu bir havada, iç gömleğiyle, yarı çıplak, bir köprü ortasındaymış gibi, acayip rüyalar gördürüyordu.. .

Ertesi sabah ona, Thorp'un herhalde istasyonda yazıp gönderdiği bir mektup getirdiler:

"Sevgili, küçük Nina,

Senin yanında kalamadığıma çok üzülüyorum. Dönüşümde acısını çıkarırız Kendine güzel, cici elbiseler ve canının istediğini al, çünkü, çok çok eğleneceğiz. Şimdilik Allahaısmarladık, yakında buluşuruz.

Senin - Stev'in -,,

Zarfın içinden, ayrıca imzalı, fakat doldurulmamış bir de çek çıkmıştı. Nina onu, parmakları arasında evirdi, çevirdi, ve kaldırıp ateşe atmamak için kendini zor tuttu, ve gülümsemiye başladı.

Üç gün geçip te Thorp hâlâ gelmeyince, "canının istediğini yaptı: Mağazanın kapanıp ta onun herhalde evde bulunacağı bir sırada, telefonla Madam Bradley'i aradı Madam Bradley telefonda, birkaç hayret çığlığı koparıp, ve Nina Skimpi'nin sevincinden zıpladığını duyuyordu.

Erik'in evde olup olmadığını sormadan evvel:

— Ne var, ne yok? Nasılsınız? dedi .

— Teşekkür ederim, şöyle böyle. İhtiyar Filip te günden güne acayipleşiyor!..

(Arkası var)

Bütçe Müzakereleri

(Bas tarafı 1 incide)

Dahiliye Vekilinin beyanatı

Bundan sonra söz alan Dahiliye Vekili Faik Oztrak hatiplerin ileri sürdükleri fikir ve müta - lealara cevaplar verdi. Nahiye müdürlerinin tahsil noktasından zayıf oldukları yolunda söylenen sözlere iştirak etmiyerek hâlen nahiye müdürlüğü yapmakta o - lan idare adamlarının arasında siyasal bilgiler okulu mezunla - rının dahi bulunduğunu beyan etti.

Vekâletin nahiye teşkilâtını bugünkü ihtiyaçlara muvafık bir şekilde hazırlamakta olduğunu söyliyen Vekil, şunları ilâve et - ti:

"Teftiş ve mürakabe usullerinde ve valilerin gösterdikleri faaliyette daha faydalı ve daha sumûllü esaslar üzerinde çalış - mayı temin için hazırlıkları - mıza devam ediyoruz. Gelecek yıllarda bütün bu ileri sürülen ve temenni edilen hizmetleri inşallah yerine getirmeğe muvaf - fak olacağız.,,

Vekil, bugünkü ahval dolayisiyle bazı imkânsızlıkların mevcut olduğunu ve bu sebepten dolayı bazı tedbirlerin alınmasında mahzurlar bulunduğunu ilâve etti.

Faik Öztrak'ın beyanatından sonra maddelere geçildi ve aynen kabul edildi.

Hariciye bütçesi

Bundan sonra, Hariciye Vekâleti bütçesine geçildi. Heyeti umumiyesi hakkında söz alan bulunmadığı için maddelere geçilerek aynen kabul olundu.

Sıhhat Vekâleti bütçesi

Sıhhat ve içtimaî Muavenet Vekâletinin bütçesinin müzakeresinde ilk sözü General İzzettin Çalışlar aldı. Sıhhat işlerinin milli müdafaa işleri kadar mühim bir iş olduğunu tebarüz ettirdi. Memleketin bazı mıntakalarında mevcut olan bataklıklar yüzünden sıtmanın yaptığı tahribatı misallerle izah eyledi. Çok cocuklu ailelere ayrılan tahsisattan bu sene tensikat yapılmasına itiraz eden General:

— "Çok çocuklu ailelere yardım işi bu memleketin yakinen alâkada rolduğu ve üzerinde ehemmiyetle durduğu bir nüfus işidir. Memleketimizin nüfusa olan ihtiyacını söylemeğe lüzum yoktur. Partimizin altı okunu yediye çıkararak bu yedinci okun da nüfus davasını temsil etmesi lâzımdır.,, Dedi.

Sinan Tekelioğlu, intihap dairesindeki Yenice köyünde trahomun mevcut olduğunu tren güzergâhında olan bu köyden trenle gelip geçen yolcuların alış veriş ettiğini ve bu suretle hastalığın başkalarına da gecmek ihtimalinin mevcut bulunduğunu söyliyerek:

— "Bu köyün yüzde doksan sekizinin gözleri hastalıklıdır. Bunun gibi bu mıntakalarda trahom hastalığının nisbeti, diğer mıntakalardan çok fazladır. Hükûmetin bu derde bir çare bularak halkı bu felâketten kurtarmasını temenni ediyorum.,,

Dedi.

Mazhar Müfit Kansu, Artvinde bir tek loktor mevcut olduğunu ve memlekette bundan başka nisaiye kısmı başta olmak üzere bir iki doktora ihtiyaç olduğunu söyledi. Geçen sene ahvali hazıra dolayisiyle bir hastahane açmanın imkânsız olduğunu söyliyen vekilden bu sene ne yapacağını sordu:

"Bu sene de yine ahvali hazıra dolayisiyle doktor göndermek imkânsızdır. Diyeceksiniz amma, burada halk doktorsuzluktan kırılıyor.,, dedi.

Berç Türker, nüfus meselesini ele alarak doğum vefiyatının memleket için bir âfet haline geldiğini ve Sıhhat Vekâletinin en çok bu mesele üzerinde durması icabettiğini tebarüz ettirdi.

Sıhhat Vekilinin cevabı

Bundan sonra, kürsüye gelen Sıhhat Vekili Hulûsi Alataş, hatiplerin temennilerine ayrı ayrı cevaplar verdi. Elde mevcut para ile bugünkü zaruretlere cevap vermenin mümkün olmadığını, sıtma hastalığı ile Vekâletin yakinen alâkadar olduğunu, bu sene bu hastalıktan ölenlerin geçen seneden fazla olmadığını, bu arada kinin getirmenin ahvali hazıra dolayisiyle çok zor bulunduğunu, Cavadan kinin getirmek mecburiyetinde kaldıklarını söylelikten sonra bir çok doktorların talim hizmetini ifa etmek için askere alınmış olduklarını ve normal halin iadesinde bütün kazaların hepsinin de birer doktoru bulunacağını söyledikten sonra dedi ki:

— "Doğum işlerine elimizden geldiği kadar büyük gayretler sarfediyoruz. Günden güne artan yine ayni gayretle her türlü hastalıkların önünü almıya çalışıyoruz. Elimizden geldiği kadar ve bütçemizin bize verdiği kudrete dayanarak çizdiğimiz plân dahilinde çalışmalarımıza devam edeceğiz.,

Bundan sonra Mazhar Müfit Kansunun Artvinde tek doktor bulunmasından şikâyet ettiğini ileri sürerek Mazhar Müfide o doktorun da asker olduğunu söyledi.

Bunun üzerine tekrar kürsüye gelen Müfit Kansu, bu imkânsızlıklar dahilinde Milli Müdafaa Vekiline müracaat edeceğini bildirdi.

Feridun Fikri Bingöl, frengi meselesinin memlektimiz için büyük bir âfet olduğunu ve tedbir alınmadığı takdirde bu hastalığın memleketi büyük uçuruma sürükliyeceğini, Sıhhat Vekâletinin bu hastalığa karşı müsamahasız bir mücadele açması lâzım geldiğini beyan etti.

Vekil tekrar kürsüde

Tekrar kürsüye gelen Vekil Hulûsi Alataş, şu cevabı verdi:

"— Memlektte frengi denilen hastalık yoktur. Diğer memleketlerle mukayese ederseniz, bizdeki nisbetin çok dun olduğunu görürsünüz. Her görülen yara, her görülen bere veya sıyrıntıyı frengi zannetmek hatadır. Kendi kendimizi aldatmıyalım. Bununla beraber, biz yine memleketin muhtelif yerlerine heyetler gönderiyoruz. Şüpheli fertleri tedavi altına alarak arasra görülen bu hastalığı önlemek için elimizden gelen her gayreti sarfediyoruz.,,

Feridun Fikri Bingöl, Vekilin kendi kendimizi aldatmıyalım, sözünü hatırlatarak bu söze kendisinin de sadık olduğunu, bazı köylerde vatandaşların bu hastalıktan büyük bir ıstırap içinde bulunduklarını kendine yapılan bir çok müracaatlardan bu işi en kat'i bir şekilde anlamış bulunduğunu, bir hekimin frengili bir hastaya şırınga yapmasiyle bu hastalığa çare bulmanın imkânsızlığını izah etti.

İçtimaî muavenet işleri

Galip Gültekin, Sıhhat Vekâleti bütçesinin müzakeresi sırasında bütün hatiplerin sıhhat işlerine temas ettiklerini, kendisinin ise bütün bunlardan ayrı olarak içtimaî muavenet işlerine temas edeceğini söyledi. Ve bu mevzu üzerinde alınan tedbirlerin ve gösterilen faaliyetin pek cüzî olduğunu içtimaî müavenet işleri üzerinde Vekâletin daha çok alâka göstermesi lâzım geldiğini beyan etti.

Üçüncü defa olarak kürsüye gelen Vekil Hulûsi Alataş, Feridun Fikriye cevap verdi. Ve memlekette frengi hastalığının hâd bir dereceye geldiği yolunda söylenen sözlerin doğru olmadığını, içtimaî muavenet işlerinde vekâletin hakikaten lüzumu kadar alâkadar olamadığını ve bu işin herşeyden önce paraya dayandığını söyledi. Bu beyanattan sonra, maddelere geçilerek bütçe aynen kabul edildi.

Adliye bütçesi

Bundan sonra Adliye Vekâleti bütçesine geçildi. Âbidin Bingöl, ahvali hazıra her ne olursa olsun Adliye işlerine ve bu işin başında bulunanlara ve idare etmekte olanlara yapılacak yardımın çok yerinde olacağını söyledi. Adliye kâtiplerinin aldığı maaşın diğer devlet müesseselerinde çalışan memurlara nisbeten pek az olduğunu, bir çok adliye baş kâtiplerinin bin veya 1500 kuruş maaşla geçindiklerini ileri sürerek dedi ki:

"— Adliye kalemleri devletin eli kolu mesabesindedir: Bu uzuvları noksan ve sakat olan bir devlet, noksan ve sakat iş görür. Adliye teşkilâtının takviyesine kâtiplerin terfi ve terfihine mutlak zaruret vardır.,,

Âbidin Bingöl, seyyar sulh hâkimleri ihdas edilmesi temennisinde de bulundu.

Bütçenin heyeti umumiyesi hakkında başka söz alan hatip bulunmadığından Adliye Vekili Hasan Menemencioğlu kürsüye geldi. Vekil, adliye teşkilâtının hakikaten takviyeye muhtaç bulunduğunu, Adliye kalemlerinde senede 1,200,000 iş görüldüğünü ve bu kadar mühim ve çok işlerin 2400 kâtip tarafından ifa edildiğini, Vekâletin bu maksatla yeni bir teşkilât kanun lâyihası hazırladığını, her kazada bir hâkim bulundurulmasını temin etmek maksadiyle bazı hazırlıklara geçildiğini söyledikten sonra dedi ki:

"— Çok çocuklu hâkimlere yardım etmek için elimizden geldiği kadar çalısıyoruz. Bu yardımın ilerde daha cok ve daha müsbet bir hale gelmesini temin etmek için bazı yeni tedbirler almaktayız.

Mahkûmların daha sıkı bir kontrole tâbi tutulması suretiyle ceza evlerinde vaki olan hadiselere son verilecektir.,,

Vekilin beyanatından sonra, maddelere geçildi ve Adliye bütçesi de aynen kabul edildi.

Maarif bütçesi

Bundan sonra Maarif Bütçesinin müzakeresine geçildi. İlk sözü Feridun Fikri Bingöl aldı.

Feridun Fikri, Maarif hayatımızın geçirdiği safhaları memleket hayatında göreceği işleri, uzun uzadıya hikâye ettikten sonra maarif programlarının yeni ihtiyaçlara uygun bir hale sokulmasını, memleket gençliğinin askerliğe hazır, atılgan, cesur birer vatandaş olmalarını temin etmek için Vekâletin yeni tedbirler almasını söyledi. Mekteplerde kız çocuklarının erkek çocuklarla beraber ayni şerait altında yetiştirilmeleri ve ayni tedris usulüne tâbi tutulmaları meselesini ele aldı. Kız çocuklarda daha ziyada analık vasıflarının arttırılmasını ve bu mevzu üzerinde yeni vaziyetler ve esaslar dairesinde tedrisat yapılması lâzım geleceğini, mekteplı kızların aile teskili bakımından zayıf bir halde bulunduklarını beyan ederek, mekteplerdeki inzibat vaziyetine temas etti. İnzibatî tedbirlerin daha ziyade arttırılması lâzım geleceğini söyledikten sonra imtihan mevzuunu işaret edip dedi ki:

"— Bir dersten sınıfta kalan talebenin gelecek sene bütün derslerden imtihana tâbi tutulması kat'iyyen doğru değildir. Bu hangi memleketin nizamı, hangi memlekette tatbik edilen bir kaidedir. Onu anlamak istiyorum. Diğer taraftan yabancı dil öğrenmek hususunda bir çok mektep talebesi zayıf bir vaziyette bulunuyor. Yabancı dil öğrenmek hususunda Vekâletin daha çok hassas olması lâzım gelir. Maarif Vekilimizden bize bu esaslar dairesinde izahat vermesini temenni ediyorum.,,

Dil meselesi

Besim Atalay da, yabancı dil bahsine temas etti. Siyasal bilgiler okuluna kabul edilecek talebe içinde fransızca bilenlerin diğerlerine tercih edilmesinin yanlış olduğunu söyledikten sonra şu sözleri ilâve etti:

— "Alay alay fransızca okuyanlar olsun. Binlerce kişi Ingilizce öğrensin. Bütün bir sınıf ingilizce tedris etsin. Bunların hiç bir zararı yok. Fakat Türk mü - nevverini müteessir eden tek mesele vardır. O da Türk çocuğunun türkçeyi bilmemesidir. Dün arapça, acemce dilimize hâkim vaziyette idi. Bugün garp lisanları dilimize hâkim olmıya çalışıyorlar. Arkadaşlar, millet mefhumunun en mühim unsurlarından biri de dildir. Şark memleketlerinden Efganistan, Iran bu bakımdan, yabancı kelimeleri lisanlarından atmak bakımından dillerine çok büyük hizmetler etmişlerdir. Fakat biz daha birçok ıstılahlarımızın karşılığının türkçe olarak ne olduğunu bilmiyoruz. Milli varlığımızı muhafaza ancak, müşterek ve müstakar bir dil sahibi olmamıza bağlıdır.,,

Mazhar Müfit, yine ayni mevzua temas ederek şöyle söyledi:

— "Bir gün "vekil,, diyoruz, ertesi gün "Bakan,,. Bir gün "Saylav" oluyoruz. Ertesi gün de "Mebus,,. Bunun hangisi doğru?

Diğer taraftan gazetelerimizde, radyomuzda fransızca kelimeler aldı yürüdü. Bunların içinden nasıl çıkacağız?

Eski lisanı terkediyoruz, yenisi de karma karışık. Ne yapacağımızı şaşırdık.,,

Maarif Vekilinin cevabı

Maarif Vekili Hasan Ali Yücel, bir saatten fazla süren uzun bir beyanatta bulundu. Bütün maarif meselelerini ele alarak bu meseleler üzerinde hatipler tarafından ileri sürülen tenkitlere ayrı ayrı cevaplar verdi. Talebeye verilen terbiyenin başında insani terbiyenin mevcut bulunduğunu, Maarif Vekâletinin bunu kendine şıar ittihaz eylediğini, kız ve erkek talebenin tedrisatında fark gözetmenin mümkün olamıyacağını, kız çocuklara "çocuğa şu şekilde meme verilir.,, ve "çocuk şu şekilde banyo edilir,, veya "şu şekilde yemek yedirilir.,, diye dünyanın hiçbir yerinde tedrisat yapılmadığını, bu gibi işlerin hususî meslek okullarında gösterilmekte olduğunu, diğer taraftan yapılan tedrisatın nazarî olmaktan ziyade amelî olması üzerinde hatipler tarafından ileriye sürülen fikirlere tamamen kendisinin de iştirak ettiğini söyledi, Sanat okulu mezunlarının hemen her sanayi müessesesinde vazife alabildiğini, erkek sanat mekteplerinin geçen sene olduğu gibi bu sene de tatil yapmıyarak Milli Müdafaa hizmetlerinde vazife görmekte bulunduklarını, Milli Müdafaa Vekâletinin san'ata ait her türlü personel ihtiyacının sanat mektebi mezunları tarafından temin edildiğini, gençleri beden terbiyesi bakımından sıkı bir tedrise tâbi tuttuklarını, Gazi Terbiye Enstitüsündeki beden terbiyesi talebesinin ortamekteplere hoca olmak üzere yetiştirilmekte olduklarını senede 50 veya 60 kadar mezun veren bu mektebin henüz ihtiyacı karşılıyamadığını, beden terbiyesinden ileri sürülen fikrin çocuğu sadece koşturmak ve atlatmak olmadığını söyliyen vekil sözlerine şunları ilâve etti:

— "Biz, beden terbiyesinden şunu anlıyoruz: Tırnakları kesilmiş, dişlerini temiz fırçalamış, elini yüzünü, başını temiz yıkamış ve temizliği kendine şıar ittihaz etmiş talebe yetiştiriyoruz. Bunun için de büyük gayretler sarfediyoruz. Koşuda birinci gelen bir talebeye biraz sonra sigara içerken raslarsak buna sporcu diyemeyiz. Bunun gibi bir talebenin her şeyden evvel dürüst bir ahlâk sahibi olmasını istiyoruz.,,

Bu sene terfi edenler ve Dil meselesi

Vekil, bu sene sınıf geçenlerin yüzde 37 den yüzde 45 nisbetine çıktığını, imtihan meselelerinden dolayı vaki olan sızıltıların ehemmiyete şayan bulunmadığını, muallimlerin döndürdüğü talebenin mektep nizamnamesine göre hareket edilmek suretiyle vaki olduğunu beyan ettikten sonra hatipler tarafından dil meselesi üzerinde söylenen sözlere işaret etti ve dedi ki:

— "Büyük bir dil lûgati hazırlamaktayız. Bu hususta teşekkül etmiş olan komisyon çalışmalarına muntazaman devam etmektedir. Bu lûgat, kullanmakta olduğumuz bütün kelimeleri ve hepsinin karşılığını ihtiva edecektir. Biz, millete şu kelimeyi kullanın veya kullanmayın diye bir şey söyleyemeyiz. Halk, beğendiği kelimeleri seçer ve kullanır. Onun için bugün Bakan değil, Vekil kelimesini kullanıyoruz.,,

Maarif Vekili bundan sonra hazırlanmakta olan diğer lûgat kitaplarına geçti. Ve bu kitapların da mahiyetleri hakkında geniş izahat vererek sözlerine nihayet verdi.

Bundan sonra maddelere geçilerek Maarif bütçesi de aynen kabul edildi.

Meclis yarın "bugün,, saat 14 te tekrar toplanarak bütçe müzakeresine devam edecektir.

Churchill'in Beyanatı

(Baş tarafı 1 incide)

rafından düşman kruvazörlerine, destroyerlerine nakliye gemilerine ve bu küçük Yunan kayıklarına verdirilen zayiat çok ağır ise de bu hücumlarımız esnasında boğulan düşman askerlerinin miktarını esaslı bir surette tesbit etmek imkânı yoktur. Yalnız umumî bir surette diyebiliriz ki, düşman çok ağır zayiata uğramıştır.

Donanmanın zayiatı

Fakat bahriyemiz tarafından Giridin müdafaası hususunda görülen hizmetler kendisine de ağır zayiata mal olmuştur. Çünkü donanmamız daima, hava muhafaza kuvvetlerinin himayesinden mahrum olarak, düşman tayyare meydanlarının hakikî menzili dahilinde harekâtta bulunmağa mecbur kalmıştır.

Alman ve Italyan radyoları, her vakitki mübalâgalarını da geçerek bizim bahrî zayiatımızın miktarını çok yüksek rakkamlarla her tarafa ilân etmişlerdir. Biz şimdiye kadar bu mübalâgalı propagandaları tashihi muvafık görmedik, Şimdi diyebilirim ki, zayiatımız Glucester ve Fiji kruvazörleriyle 4 destroyerden yani Juno, Greyhound, Kelly ve Kashmir gemilerinden ibarettir. Bu gemilerin mürettebatından en mühim kısmı kurtarılmıştır. İki zırhlı ile diğer müteaddit kruvazörler de bu hücumlardan zarar görmüşlerse de hasar ehemmiyetli değildir. Bunlar yakında yeniden harekete geçeceklerdir. Bir kısmı daha şimdiden faaliyetine başlamıştır.

Akdeniz filomuz Mataban bu nu muharebesinden evvelki vaziyete nazaran bugün Italya filosundan daha kuvvetlidir. Herhal de şarkî Akdenizdeki bahrî vaziyetimizin haleldar olması mevzuu bahis dahi değildir.

Muharebenin neticesi her ne olursa olsun, Mısıra nazaran ileri mevzilerimizden birini teşkil eden Girit adasında gösterilen şiddetli mukavemet Britanya imparatorluğunun askerî tarihinde çok yüksek bir mevki tutacaktır.

İrak ve Suriyede

Irakta vaziyetimiz çok geniş bir mikyasta olarak düzeltilmiştir. Bu sebeple oranın istikbaline büyük bir emniyetle bakabiliriz.

Suriyede düşman tarafından yeni inkişaflar gösterilmemiştir.

Habeşistanda İtalyan kuvvetlerinin teslim olmaları devam etmekte ve her gün binlerce esir alınarak mühim harp malzemesi ele geçirilmektedir.,,

Bismarck Zırhlısı

(Baş tarafı 1 incide)

deniz muharebesi hakkında izahat vermiştir. Ancak Churchill beyanatta bulunurken Bismarck'ın batırıldığı haberi henüz alınmadığı için, Churchill, bunu meclise bilâhare bildirmiştir. İngiliz başvekili bu izahatında demiştir ki:

"Geçen Çarşamba günü yeni Alman zırhlısı Bismarck, beraberinde 20 santimetrelik toplarla mücehhez yeni kruvazör "Prins Eugen" olduğu halde keşif tayyarelerimiz tarafından Bergen civarında görülmüş ve perşembe günü ikisi birden kaybolmuştur. Bu gemiler, Amerikadan gelen gemi kafilelerimize taarruz etmek üzere Atlantik Okyanusuna açılmıya teşebbüs ettikleri takdirde yolların kesilmesi için bir çok tertibat alınmış ve cuma gecesi Alman harp gemileri Groenland ile İslanda arasındaki Danimarka boğazını geçerken kruvazörlerimiz tarafından görülmüşlerdir.

Cuma sabahı Prens dö Gal zırhlımızla Hood zırhlı kruvazörümüz Alman gemileriyle muharebeye tutuşmuşlardır. Hadiseler o kadar süratle cereyan etmiştir ki, bunlar hakkında henüz tam malûmata malik bulunmuyorum. Fakat şurası malûmdur ki, Hood, 23 bin yardadan çkilen bir güllenin tam isabetine maruz kalmış ve cephaneliklerine giren bu gülle gemiyi berhava etmiştir. Hood'dan kurtarılanların sayısı pek mahduttur. Plânları bundan 23 sene evvel yapılmış olmakla beraber bu mükemmel geminin batması İngiliz bahriyesi için büyük bir ziya ve içinde bulunan tayfalarla erlerin ölümleri ise daha ağır bir kayıptır.

Takip devam ediyor

Cumartesi günü sabahtan akşama kadar zırhlılarımız Bismarck ve arkadaşiyle teması muhafaza etmişler ve harbe dün sabah başlıyabilmek üzere bütün tedbirleri almışlardır. Fakat gece hava bozulmuş, görüş kabiliyeti azalmış ve Bismarck süratle yol değiştirerek takip edenlerin gözünden kaybolmuştur. Prins Eugen'in ne olduğu hakkında elimde malûmat yoksa da onun hakkında da her türlü tedbirlerin ittihaz edilmiş olduğunu söyliyebilirim.

Dün öğleden az evvel Amerikalılar tarafından bize gönderilmiş olan uzun mesafeli keşif tayyarelerinden Kataline tayyaresi Bismarck'ın mevkiini keşfetmiş ve Alman zırhlısının Fransız limanlarından Brest ve Saint - Nazaire e doğru yol almakta olduğunu anlamıştır. Bu keşiften sonra amirallik tarafından yeni ve seri bazı tedbirler ittihaz edilmiş ve bütün Atlantik denizi kontrol makinemiz harekete getirilerek çok mühim ehemmiyeti haiz bazı kombinezonlar tatbik mevkiine geçirilmiştir.

Temas tesis ediyor

Dün akşam torpil atan bombardman tayyarelerimizle Ark Royal tayyare gemisinin deniz tayyareleri tarafından yalnız başına seyahat etmekte olan Bismarcka karşı birbirini takiben müteaddit taarruzlar yapılmış ve gece yarısına doğru Bismarck zırhlısının iki torpille yaralandığı haberi bize gelmiştir. Bu torpillerden biri geminin tam ortasına ve diğeri arkasına isabet etmiştir. İkinci torpil geminin dümenini tahrip etmiş olacak ki, yalnız sürati düşmekle kalmamış ve Bismarck zırhlısı o dakikadan itibaren intizamsız daireler çizmiye başlamıştır. Bu vaziyete düşen Bismarck, filolarımızdan birinin taarruzuna uğrıyarak yeniden iki torpil yemiş ve Alman bombardıman tayyarelerinin her türlü imdat sahasından uzak bir mevkide hareketsiz bir halde kalmıştır. Bu sabah güneş doğarken Bismarck kendisini takip etmekte olan zırhlıların hücumuna maruz kalmışsa da neticenin ne olduğunu şu dakikada bilmiyorum.

Yalnız Bismarck'ın top ateşiyle batırılmamış olduğunu ve şimdi torpillerle hayatına hatime çekileceğini tahmin etmekteyim. Sizlere söz söylediğim esnada taarruz vukua gelmekte olduğundan nihayet bu düşman gemisinin pek yakında izale edileceğini katiyetle ümit etmekteyim.

Avam Kamarası bu beyanattan sonra diğer mesailin müzakeresine başladığı sırada Churcihll tekrar ayağa kalkmış ve Bismarck gemisinin batırılmış olduğunu meclise bildirmiştir. Başvekilin müjdesi mebuslar tarafından pek şiddetli alkışlarla karşılanmıştır.

Prens Eugen Atlantikte

Ankara, 27 (Radyo gazetesi) — Bismarck zırhlısiyle beraber Norveçten ayrılan ve Hood'un batması ile neticelenen harekâta iştirak eden Almanların meshur cep zırhlılarından Prens Eugen'in Bismarck'tan ayrılarak Atlantiğe açılmıya muvaffak olduğu anlaşılmaktalır.

Bismarck'ın kaybiyle Alman donanması yüzde yirmi beş nisbetinde zayiat vermiş bulunmaktadır.

Alman menbalarına göre

Berlin 27 (A.A.) — Bismarck zırhlısının batmadan evvel Alman başkumandanlığına göndermiş olduğu mesaj, şudur: "Gemi, manevra kabiliyetini kaybetmiştir. Son obüsümüze kadar çarpışacağız. Yaşasın Führer.,,

Bismarck zırhlısı, üstün İngiliz kuvvetlerine karşı yaptığı ilk muharebede Hood'u batırmış ve King George'u hasara uğratmıştır. Fakat düşmanın bir obüsü geminin baş tarafına isabet etmiş ve Bismarck'ın sürati azalmıştır. Bundan başka 24 mayıs gecesindeki hava taarruzu esnasında gemiye bir torpil daha isabet etmiş ve sürati daha ziyade azalmıştır. 26 mayısta Brest in 400 mil garbinde akşamın dokuzuna doğru Bismarck'a İngiliz tayyareleri iki torpil daha atmışlardır. Bu yüzden geminin dümeni kullanılamaz bir hale gelmiştir.

Üç saat sonra, 21,42 de Amiral Luetzens, Alman başkumandanlığına yukarıda yazılı olan telgrafı göndermiştir. Mütemadiyen taze kuvvetler Alman düşman gemilerine karşı harbeden Bismarck mücadelesine sonuna kadar devam etmiş ve 27 mayıs sabahı üstün kuvvetler önünde batmıştır.

Laval'e Göre Fransanın Vazifeleri

(Baş tarafı 1 incide)

Amerikalılara hitap eden Laval şunları söylemiştir:

"Siz Okyanusun ötesinde belki pek farkında değilsiniz, fakat bu harp diğer harplere bnzemiyor. Bu öyle bir ihtilâl ve inkilâptır ki, Avrupa, bundan gençleşmiş, yeniden teşkilâtlanmış ve müreffeh olarak çıkacaktır. Hürriyetlerin beşiği olan bir memlekette bu hürriyetlerin tehdide maruz kalması bahis mevzuu olamaz. Demokrasi eğer bizim tanıdığımız ve bugünkü sukutumuzun kısmen müsebbibi olan şeyse bizden bunun için mücadele etmekliğimiz talep edilmemelidir.

Fransa batmak istemiyor ve batmıyacaktır. Fransa, Avrupanın bütün büyük devletleri ile beraber iki is basarmak mecburiyetindedir. Sulhü korumak ve ondan sonra işsizlikle sefaleti ve kargasalığı ortadan kaldırarak sosyalizmi tesis etmek.

Şahsî tecrübeme istinaden size verebileceğim teminat, işte bunlardan ibarettir.

Amerika bizi bu millî dirilme yolunda bu surefle tahlil etmiye muvaffak olacak mıdır? Yoksa gaddarca ve kanlı teşebbüslerleFransanın istikbaline doğru serbestçe ilerlemiye başlıyacağı saati geciktirecek midir? Avrupanın yeniden kurulmasında, siz Amerikallar, çok yüksek bir rol oynıyabilirsiniz. Fakat bunu ancak sulh için sulh yolu ile çalışarak ve kendi nefsinize borçlu olduğunuz şekilde hareket ederek yani kuvvetli, müteyakkız ve müttehit kalarak yapabilirsiniz. Sizin kıtanızla kıtamız arasında mübadelelere yeniden baslanmalıdır. Servetlerinizden pek çoğuna muhtacız. Sizin de bizim servetlerimizden bir kısmına ihtiyacınız vardır. Fakat şunu kabul etmelisiniz ki, Fransa yeni dünya ile yeni Avrupa arasındaki dönme dolap vazifesini ancak, her türlü gizli düşüncelerden âzade olarak Almanya ile tam bir işbirliği siyaseti takip edebildiği takdirde yapabilir.,,

Amiral Darlan Pariste

Vichy, 27 (A. A.) — Amiral Darlan öğleye doğru Parise hareket etmiştir.

14 İngiliz Ticaret Gemisi Batırılmış!

Berlin, 27 (A.A.) — "Tebliğ" Afrikanın garbinde denizaltıları düşmanın çok yüklü 14 ticaret gemisini batırmışlardır. Bunların mecmu tonilâtoları 77.600 dür.

İngiliz deniz mıntakasında, savaş tayyareleri üç bin tonluk bir yük vapurunu batırmışlar ve büyük bir ticaret gemisini de cidden hasara uğratmışlardır.

Arnavutluk Başvekiline Suikast Yapan Adam İdam Edildi

Tirana, 27 (A. A.) — 25 Mayıs sabahı erkenden Vossilaci, hapishanenin avlusunda idam olunmuştur.

Vossilaci 17 Mayısta Arnavutluk başvekili Verlaci'yi öldürmiye teşebbüs etmiştir. Suikast esnasında başvekil Verlaci Arnavutluktan ayrılmakta olan İtalyan kralına Tirana tayyare meydanına kadar refakat etmişti.

Girit Harbi

(Baş tarafı 1 incide)

Şafakla beraber İngiliz bombardıman tayyareleri ayni mıntakaya hücumlarını tekrarlamışlar ve yerde bulunan müteaddit düşman tayyarelerini yakmışlardır. Evvelisi gece bombardıman tayyarelerimiz sahilleri ve tayyare meydanlarını şiddetle bombardıman etmişlerdir.

Binlerce Alman askeri boğuldu

Londra 27 (A.A.) — Almanların deniz yolu ile Giride asker ihraç etmek için sarfetmiş oldukları bütün gayretler, İngiliz harp gemilerinin harekâtı neticesinde akamete uğramış ve İngiliz gemileri düşmanı ağır zayiata uğratmışlardır. Bu zayiat meyanında suda boğulan binlerce asker vardır.

Maamafih İngilizlerin Gloucester ve Fiji adında iki kruvazör ile Juno, Greyhound, Kelly ve Jashmir adında dört torpido muhribi kaybetmiş olduğu malûmdur. Bundan başka iki zırhlı ile bir kaç kruvazör daha hasara uğramış ise de hasarları ağır değildir.

Halen Giritteki kumandan General Freyberg'e sağ ve salim takviye kıtaatı gelmektedir.

★

Londra 27 (A.A.) — Bazı haberler hilâfına olarak Almanların şimdiye kadar Giride tank çıkarmadıkları anlaşılmaktadır. Bu haberler dün de teeyyüt etmemiştir.

Alman tebliğine göre

Berlin, 27 (A.A.) — "Tebliğ,, Girit adasında, Alman kıtaları muvaffakıyetli muharebelerden ve müteaddit mevkilerin işgalinden sonra plân mucibince ileri yürüyüşlerine devam ediyorlar.

Alman hava kuvvetleri Giritteki muharebelere müessir taarruzlarla müzaheret etmektedir. Stukalar İngiliz üslerine, kıtaat tecemmülerine ve ordugâhlara muvaffakıyetli taarruzlar yapmışlardır. Girit adası üzerinde hava dafi bataryaları Hurricane tipinde bir av tayyaresi düşürmüşlerdir. Giridin cenubunda büyük bir nakliye gemisi bombalarla ağır hasara uğratılmıştır.

Şarkî Akdenizde, Stukalar kuvvetli bir İngiliz filosuna taarruz etmişlerdir. Bir İngiliz tayyare gemisine ağır çapta dört bomba isabet etmiştir. İki kruvazöre de müteaddit bombalar isabet eylemiştir.

İrak'ta

(Baş tarafı 1 incide)

çen tayyareler daha azdır. Suriyeden Alman tayyarelerinin geçmesi Suriye efkârı umumiyesinde Vichy'ye karşı hasmane bir tesir yapmıştır.

Tüdmür bombalandı

Beyrut, 27 (A.A.) — "Ofi,, Bir Ingiliz tayyaresi dün saat 14,10 da Tüdmür hava meydanını on dakika kadar mitralyöz ateşine tutmuş ve bombalamıştır. Uçuş sahasına isabetler vâki olmuşsa da insanca zayiat olmadığı gibi başka maddi hasar da yoktur.

İrak'ta hava faaliyeti

Kahire, 27 (A.A.)— "Tebliğ,, Dün Ramadi'deki askerî hedeflere karşı birçok çıkışlar yapılmış ve yangınlar çıkarılmıştır. Musul hava meydanı bombardıman edilmiş ve yerde mitralyöz ateşine tutulan bazı tayyareler ağır surette hasara uğratılmıştır. Bakuba yerde bulunan Alman tayyareleri bomba ve mitralyöz ateşine tutulmuştur. Bunlardan ikisi yakılmıştır.

Afrika Harbi

(Baş tarafı 1 incide)

rebe sahasını temizlemekle ve bu mıntakada dağılmış bulunan İtalyan kuvvetleri döküntülerini toplamakla meşguldür.

Bingazi bombalandı

Kahire, 27 (A. A.) — "Tebliğ": Libyada Bingazi limanı dün tekrar bombardıman edilmiştir. Garaj yollarında muhtelif yangınlar çıkmış ve telefon santraliyle rıhtımlara tam isabetler görülmüştür.

Akdenizde yapılan harekât arasında şimalî Afrika sahilleri açıklarında düşman ticaret vapurlarına muvaffakıyetli bir hücum ve Scarpanto adasında bir tayyare meydanına karşı da bir akın yapılmıştır.

Alman resmî tebliği

Berlin, 27 (A. A.) — "[illegible]ğ": Simalî Afrikada, Sollum mıntakasında İngilizlerin tankların müzaheretiyle yaptıkları mevzi bir taarruz tardedilmiştir. Alman, İtalyan hava teşekkülleri muharebelere muvaffakıyetle yardımlarda bulunmuslardır. Dar - El - Famra'nın garbinde İngiliz kollarına karşı çok alçaktan yapılar taarruzlar neticesinde düşman ağır zayiata uğramıştır.

Sabah, öğle ve akşam her yemekten sonra niçin SANİN diş macunu kullanmalıdır? Çünkü :

Güzel Yüz

İçin İlk Şart Güzel Diş

Güzel Diş

İçin İlk ve En Esaslı Şart da

SANİN

DİŞ MACUNU KULLANMAKTADIR.

SANİN

DİŞ MACUNU

Mikropları % 100 öldürür, dişleri fırçanın giremediği yerlere kadar nüfuz ederek temizler, parlatır, diş etlerini besler ve hastalanmalarına mâni olur.

Sabah, Öğle ve Akşam Her Yemekten Sonra Günde 3 Defa Dişlerinizi Fırçalayınız.

Darphane ve Damga Matbaası Müdürlüğünden:

1 — Asgarî % 97 saf ve tutya ve alüminyümden arî yerli malı ve muhammen bedeli 22750 ve ilk teminatı 1706,25 lira olan 35 ton külçe kurşun kapalı zarf usuliyle eksiltmeye konmuştur.

2 — Mezkûr kurşunlarmp ihalesi 9 Haziran 941 pazartesi günü saat 17 de idaremizdeki komisyonda yapılacaktır.

3 — İsteklilerin 2490 sayılı kanunun 2, 3 üncü maddelerinde yazılı vesaik ile birlikte ilk teminat ve teklif mektuplarını mezkûr günde saat 16 ya kadar komisyon riyasetine makbuz mukabili verilmesi lâzımdır.

Şartnameler her gün idareden verilir. (3981)

TÜRK TİCARET BANKASI A.Ş

KUPONLU VADELİ MEVDUAT

PARANI BURADA İŞLET

İnhisarlar Umum Müdürlüğü İlânları

1 — İdaremiz ihtiyacında kullanılmakta olup hariçten celbi iktiza eden 133 kalemde ve tahmini "3,174.619" lira kıymette muhtelif malzemenin pazarlık yolu ile mübayaası mukarrer ve son aktedilen hususî takas esasına müstenit ticaret anlaşması mucibince Almanyadan da tedariki mümkün bulunmaktadır.

2 — Bu malzemenin müfredat listesiyle şartnameleri Kabataştaki levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda her gün öğleden sonra görülebilir.

3 — Taliplerin % 7,5 teminatlariyle birlikte bu hususiaki tekliflerini en geç 25.6.941 gününe kadar mezkûr komisyona tevdi etmeleri lüzumu ilân olunur. (4052)

Veznedar ve Muhasebe Memurları Alınacak

Büyük bir Bakkaliye Ticarethanesi için Beş yüz lira nakdi teminat veya bin liralık İpotek verecek bir veznedar ile Muhasebe usullerine vakıf memurlar aranmaktadır. Talip olanların nüfus cüzdanı, tahsil vesikası, Bonservis suretleri ve bir Fotograflariyle sarih adreslerini İstanbul Postanesi 636 numaralı kutu adresine göndermeleri.

HANGİ RENK SİZİ MES'UD EDER?

PARASIZ

Bu sihrâmiz yeni "Pudra renkleri,, tecrübe edilebilir.

10 KADINDA 9 U FENA RENKTE BİR PUDRA KULLANIR.

Fena renkte bir pudra, yüzünüze korkunç bir makyaj manzarasını verir ve sizi olduğunuzdan daha fazla yaşlı gösterir. Teninize uygun renkte bir pudra intihap etmenin yegâne çaresi,yüzünüzün bir tarafında bir renk ve diğer tarafında başka renk pudra tecrübe etmektir.Bu tecrübeyi hemen bugün, size parasız olarak verilecek yeni ve cazip renklerdeki Tokalon pudrasile yapınız.Bu yeni "Cilt renkleri"(Kromoskop) tâbir edilen en son ve modern bir makine vasıtasile karıştırılmıştır. Sihrâmiz bir göz, tam ve kusursuz bir incelikle renkleri intihap eder.

Tene gayet uygun bu yeni pudra sayesinde artık makiyajlı bir yüz görünmiyecektir.Tokalon pudrası, imtiyazlı bir usul dairesinde "Krema köpüğü" ile karıştırılmıştır. Bu sayede pudranın saatlerce sabit kalmasını temin ettiği gibi pudranın cildin yağlı tabii ifrazatını massetmesine ve bu suretle cildin kurumasına ve sertleşmesine ve binnetice buruşuklukların zuhuruna da mani olur.Her vakit krema köpüğüyle karıştırılmış meşhur Tokalon pudrasını kullanınız ve birkaç gün zarfında teninizde yapacağı cazip tekeramülü görünüz, daima kutuların üzerindeki Tokalon ismine dikkat ediniz. Teninize uygun renk intihabında tereddüt ettiğinizde lûtfen İstanbulda 622 No. posta kutusu adresine (Tokalon pudrası servisi T. T.) vâki olacak talepte size memnuniyetle, muhtelif renklerde nümunelik altı ufak paket pudra göndereceğiz.

İyi ve Güzel Traş Olmak İsterseniz **POKER** Traş Bıçaklarını Muhakkak kullanınız ve her yerde Poker traş bıçakları isteyiniz.

POKER TRAŞ BIÇAĞI

Devlet Demiryolları ve Limanları işletme idaresi ilânları

Muhammen bedeli (22841) yirmi iki bin sekiz yüz kırk bir lira olan (25) kalem muhtelif lokomotif ve adi ateş tuğlaları (9.7.941 çarşamba) günü saat (15) te kapalı zarf usulü ile Ankarada İdare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek istiyenlerin (1713,08) Bin yedi yüz on üç lira sekiz kuruş) liralık muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikaları ve tekliflerini ayni gün saat (14) de kadar Komisyon Reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankarada Malzeme Dairesinnen, Haydarpaşada Tesellüm ve Sevk Şefliğinden dağıtılacaktır. (3937)

★ ★

Muhammen bedeli (3348) lira olan 21 adet muhtelif takatta elektrik motörü (29.5.1941 Perşembe günü saat (14) On dörtte Haydarpaşada Gar binası dahilindeki komisyon tarafından pazarlık usuliyle satın alınacaktır.

Bu işe girmek istiyenlerin (502)lira (20) kuruşluk katî teminat ve kanunun tayin ettiği vesaikle birlikte pazarlık günü saatine kadar komisyona müracaatları lâzımdır.

Bu işe ait şartnameler komisyondan parasız olarak dağıtılmaktadır. (4006)

★ ★

Trakya hattı ile Mudanyn - Bursa ve Samsun - Sahil hatlarmdan gayri bütün şebekede 1 Haziran 1941 tarihinden itibaren yeni tarifelerin tatbikine başlanacağı, bu tarifelere göre yolcu münasebetlerini ve yolcu trenlerinin hareket zamanlarını gösterir cetvellerin istasyonların bekleme salonlarına asılmış ve küçük cep tarifelerinin gişelerde satılığa çıkarılmış bulunduğu sayın halka ilân olunur. (4109)

Sahip ve Neşriyat muduru: Emin Uzman. Gazetecilik ve Neşriyat T. L. Ş. TAN Matbaası

Askerlik İşleri

Yedek Subay Yoklaması

Beyoğlu Yerli As. Şubesinden:

1 — 1 Haziran 941 günü Yedek Subay ve Askeri memurlarm senelik yoklamaları başlıyacaktır. Ve bir ay devam edecektir.

2 — 20 Haziran 941 gününden 30 uncu gününe kadar her hangi bir suretle gününde gelmiyenlere tahsis edilmiştir.

3 — Yoklamaya gelirken iki vesika fotoğrafı ile, nüfus hüviyet cüzdanlarını, Askeri hizmet vesikalarını, umumi ahvali sıhhiye raporlarını, doktor veterinerler, eczacı, ve dişçiler diploma ve ihtisas vesikalarını birlikte getireceklerdir.

4 — Yoklamaları esnasında istenilen mamulâtı şifahen veya mektupla bildirmemiş ve şubeye gelerek kayıtlarını yaptırmamış olan yedek subaylar (50) lira para cezasına çarptırılacaktır.

5 — Mayısta yapılan maaş yoklaması ile Haziran yolkamasınm hiç bir alâkası yoktur.

6 — Temmuz 941 tarihinde yaş haddine uğrıyacak yedek subaylar yoklamaya gelmeyé mecburdurlar.

7 — Bu yoklamada raporun hiç bir maksada kâfi gelmiyeceğinden rapor gönderilmemesi.

8 — Taşrada bulunanlar, bulundukları mahallin askerlik şubelerine bir dilekçe ile müracaat edecekler veyahut taahhütlü mektupla şubedeki defter sıra No. sını bildirmesi ve tercümei hal ile askeri vesaik suretleri gönderilecek.

9 — BUNDAN BAŞKA:

A) Halen gördüğü iş ve memuriyeti ve ikametgâh adresi.

B) Tahsil derecesi,

C) Mühendis ve kimyagerlerin hangi şubede ihtisasları bulunduğu (Suyolu, elektrik, sanayi, vesaire) vesika suretleri.

D) Doktorların dahili, haricî, kulak vesaire ihtisaslarının vesika suretleri.

E) Yabancı dillerden hangisini ne dereceye kadar bildiği. (Tercüme ve tekellüm).

F) Askerliğinde gördüğü kurslar.

G) Malûl olanlar malûliyet vesikaları ve yaş haddine uğramamışlar kâmilen geleceklerdir.

H) Yaş haddine uğrıyan ve yaş haddine uğradığma dair nüfus hüviyet cüzdanlarına işaret edilmiyen subay ve askeri memurlar müracaat ederek nüfusuna işaret ettireceklerdir.

10 — Yedek subay yoklama günleri aşağıda yazıldığı veçhile sınıf ve rütbe sırası takip edecektir:

1) 2 Haziran 941 günü General, Kurmay, Piyade Albaylar.

2) 3-4 Haziran günü Tabip, diş tabibi, eczacı, veteriner, kimyager subaylar;

3) 5-6 Haziran 941 günü levazım, istihkâh, muhabere, süvari her rütbeden;

4) 7 Haziran Topçu, ölçme, ışıldak büyük, küçük rütbeli subaylar;

5) 9 Haziran 941 günü Jandarma, harp sanayi büyük küçük rütbeli subaylar;

6) 10 Haziran 941 günü nakliye, otomobil küçük büyük rütbeli subaylar;

7) 11-12 Haziran 941 günü deniz, demiryolu, hava, harita her rütbeden subaylar;

8) 13 Haziran 941 günü hesap memuru, ve muamele memurları;

9) 14 Haziran 941 günü askerî hâkim ve müşavir, müzika, imamlar, esnafatı askeriye;

10) 16 Haziran 941 günü piyade Yarbay, Binbaşı, Yüzbaşılar;

11) 17, 18, 19, 20 Haziran 941 günü piyade Üsteğmen, Teğmen, Astegmenler;

12) 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28 Haziran 941 günü; herhangi bir sebepen dolayı yoklamıya gelmiyen subaylar. (7178)

★

Fatih Askerlik Şubesinden: 337 doğumluların ilk yoklama müddeti hitam bulmak üzere olduğundan yoklamaya icabet etmiyenlerin cezalanmamak üzere bir an evvel dört fotoğraf, ikamet kâğıdı ve nüfus cüzdanı ile acele şubeye müracaatları.

Satılık Frigidaire Aranıyor

Satılık bir Frigidaire aranmaktadır. Ellerinde işe yarar Frigidaire bulunup ta satmak istiyenlerin istedikleri saatte 42298 numaaya telefon ile müacaat etmeleri.

Doktor Aranıyor

Nişantaş Sıhhat Yurdu için bir Doktor aranıyor. Bilhassa Cerrahide çalışanlar tercih edilir. Nişantaş Sıhhat Yurduna müracaat.

İşte hakiki bir diş macunu

Halis, lâtif kokulu ve ağız için mükemmel bir antiseptikdir. DENTOL; küçük ve büyüklerin büyük bir zevkle kullandıkları diş macunudur.

Dentol

Zonguldak'ta Ereğli Kömürleri İşletmesi Umum Müdürlüğünden:

SADEYAĞI ALINACAKTIR.

İşçi Tabldotlarımız ihtiyacı için 180,000 kilo erimiş sade yağı mübayaa olunacaktır. Şartname Ankarada Etibank Umum Müdürlüğünde, İstanbulda Etibank Bürosunda ve Zonguldak'ta İşletme Umum Müdürlüğünde görülebilir. Tekliflerin 16 Haziran 1941 tarihine kadar Zonguldak İşletme Umumu Müdüürlüğüne verilmiş olması lâzımdır.

Müdanya Belediyesinden:

1 — Mudanyada vapur iskelesi yanında ve deniz kenarında belediye malı gazino ve lokanta üç sene müddetle kiraya verilecektir.

2 — Yazlık ve kışlık mahalleri ihtiva eden bu gazinonun yazlık kısmı 684 metre terbiinde olup 18 kameriye ile 3 × 27,5 metre terbiinde bir de sayeliği mevcut ve bunların üzerleri gayet sağlam renkli ve renksiz süslü baranda bezi ile örtülü bulunmaktadır.

3 — İhale 6 Haziran 941 Cuma günü saat 15 de Belediye Encümeninee ve açık arttırma usuli ile yapılacaktır.

4 — İstekliler yazılı gün ve saatte muvakkat teminatları ile Encümene ve şartnamesini görmek istiyenler mesai saatleri içinde Belediye Muhasebesine müracaatları ilân olunur. (3956)

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Umum Müdürlüğünden:

1 — Muhtelif evsafta döküm malzemesi mektupla teklif istemek suretiyle satın alınacaktır.

2 — Muvakkat teminat 1717 liradır.

3 — Tekliflerin levazımdan parasız olarak tedarik edilecek şartnamesindeki tarifata uygun olarak 14-7-941 Pazartesi günü saat 17 ye kadar metro hanının 4 üncü katındaki levazım müdürlüğüne imza mukabilinde verilmiş olması lâzımdır. (4012)

OSMANLI BANKASI

TÜRK ANONİM SİRKETİ
TESİS TARİHİ 1865

Statüleri ve Türkiye Cümhuriyeti ile münakit mukavelenamesi 2292 Numaralı 10/6/1933 tarihli kanunla tasdik edilmiştir. (24/6/1933 tarihli 2435 Numaralı Resmî Gazete)

Sermayesi: 10.000.000 İngiliz Lirası
İhtiyat Akçesi: 1.250.000 İngiliz Lirası

Türkiyenin Başlıca Şehirlerinde
PARİS, MARSİLYA ve NİS'de
LONDRA ve MANCESTER'de
MISIR, KIBRİS, YUNANİSTAN, İRAN, IRAK, FİLİS. TİN ve MAVERAYİ ERDÜN'de
Merkez ve Şubeleri
YUGOSLAVYA, ROMANYA, YUNANİSTAN, SURİYE, LÜBNAN, Filyalleri ve bütün Dünyada Acenta ve Muhabirleri vardır

Her nevi Banka Muameleleri yapar
Hesabı carî ve mevduat hesapları küşadı.
Ticarî krediler ve vesaikli krediler küşadı.
Türkiye ve Ecnebi memleketler üzerine keşide senedat iskontosu.
Borsa emirleri.
Esham ve tahvilât, altın ve emtaa üzerine avans.
Senedat tahsilâtı ve saire

En yüksek emniyet şartlarını haiz kiralık Kasalar Servisi vardır.
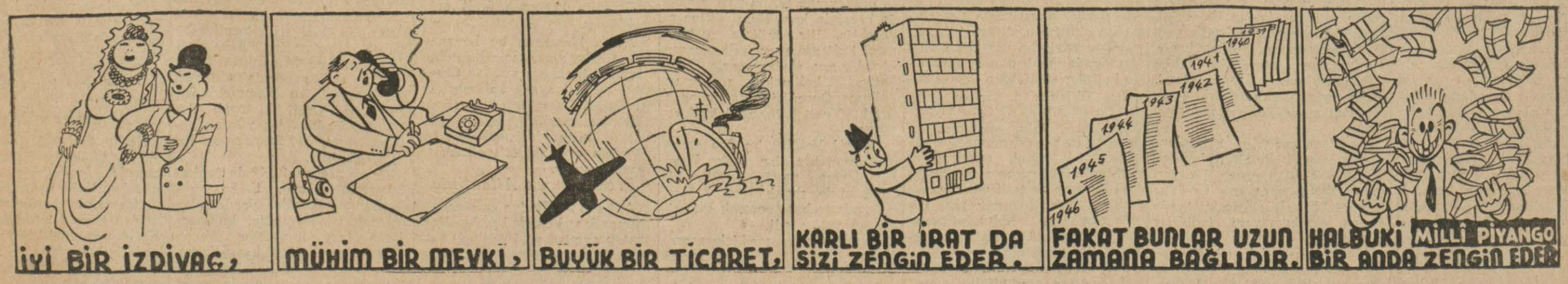
Piyasanın en müsait şartlarile (kumbaralı veya kumbarasız) tasarruf hesapları açılır